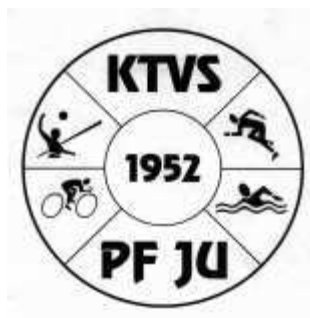

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

KATEDRA TĚLESNÉ VÝCHOVY A SPORTU

Historický vývoj pravidel házené (bakalářská práce)

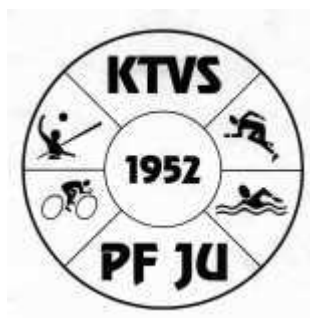
Autor práce: Petra Maršíková, Tělesná výchova a sport
Vedoucí práce: doc. PaedDr. Zdeněk Šebrle, CSc.

České Budějovice, duben 2011

UNIVERSITY OF SOUTH BOHEMIA

PEDAGOGICAL FACULTY

DEPARTMENT OF SPORTS STUDIES

Historical development of the rules of handball
(graduation theses)

Author: Petra Maršíková, Physical Education and Sports
Supervisor: doc. PaedDr. Zdeněk Šebrle, CSc.

České Budějovice, duben 2011

Bibliografická identifikace

Název bakalářské práce: Historický vývoj pravidel házené

Jméno a příjmení autora: Petra Maršíková

Studijní obor: Tělesná výchova a sport

Pracoviště: Katedra tělesné výchovy a sportu, PF JU České Budějovice

Vedoucí bakalářské práce: doc. PaedDr. Zdeněk Šebrle, CSc.

Rok obhajoby bakalářské práce: 2011

Abstrakt:

Úkolem bakalářské práce je zpracovat vývoj pravidel házené od počátků této hry až po současnost. Práce obsahuje obecnou charakteristiku a historii sportovních her, historii házené u nás i ve světě a stručný popis dalších druhů házené a nastínění jejich pravidel. Z důvodu obtížného získání pravidel házené před rokem 1945 obsahuje analytická část práce rozbor pravidel házené z roku 1945 a dále rozbor pravidel z období od roku 1974 až po nejnovější pravidla z roku 2010. Jednotlivá pravidla jsou v bakalářské práci pro lepší přehlednost a orientaci rozdělena do určitých kategorií. V syntetické části práce jsou popsány změny v jednotlivých pravidlech, které ovlivnily vývoj hry.

Klíčová slova: pravidla, házená, sportovní hry, vývoj, historie

Bibliographical identification

Title of the graduation thesis: Historical development of the rules of handball

Author's first name and surname: Petra Maršíková

Field of study: Physical Education and Sports

Department: Department of Sports studies

Supervisor: doc. PaedDr. Zdeněk Šebrle, CSc.

The year of presentation: 2011

Abstract:

The aim of the thesis is to compile the development of handball rules from the beginning of this game up until today. This work contains general characteristics and a history of sporting games, also a history of handball in Czech and in the world and a brief description of other kinds of handball and their rules. Due to the difficulty associated with obtaining the original rules of handball before 1945, the analytical part of this work contains an analysis of the rules from 1945 and further the analysis of the rules from the period beginning in 1974 up to the most current rules from 2010. In order to make the individual rules in the thesis more synoptical they are divided into certain categories. In the syntactical part the changes in these individual rules are described, which influenced the development of the game.

Key words: rules, handball, sports games, development, history

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně, pod odborným vedením doc. PaedDr. Zdeňka Šebrleho, CSc., uvedla všechny použité literární a odborné zdroje, ze kterých jsem čerpala.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích 18. dubna 2011

.....
Petra Maršíková

Poděkování

Děkuji vedoucímu práce doc. PaedDr. Zdeňku Šebrlemu, CSc. za pečlivé vedení mé bakalářské práce, za cenné rady při jejím zpracování a za půjčení materiálů ke zpracování bakalářské práce.

Petra Maršíková

Obsah

1 Úvod.....	9
2 Metodologie	10
2.1 Cíl, úkoly, předmět práce	10
2.2 Použité metody práce	10
2.3 Rozbor literatury	10
3 Historie sportovních her.....	12
3.1 Charakteristika sportovní hry	12
3.1.1 Házená jako sportovní hra	13
3.2 Historie sportovních her	14
3.3 Pravidla sportovních her	14
3.4 Historie házené.....	15
3.4.1 Historie házené ve světě	15
3.4.2 Historie házené u nás.....	17
3.5 Další druhy házené.....	22
3.5.1 Miniházená	22
3.5.1.1 Vývoj hry	22
3.5.1.2 Charakteristika hry	22
3.5.1.3 Stručná pravidla hry.....	23
3.5.2 Plážová házená	23
3.5.2.1 Vývoj hry	23
3.5.2.2 Charakteristika hry	24
3.5.2.3 Stručná pravidla hry.....	24
3.5.3 Házená 4 + 1	25
3.5.3.1 Charakteristika hry	25
3.5.3.2 Stručná pravidla hry.....	25
4 Analytická část práce	27
4.1 Rozbor pravidel házené.....	27
4.1.1 Technická ustanovení	28
4.1.1.1 Hrací plocha.....	28
4.1.1.2 Hrací doba.....	30
4.1.1.3 Míč.....	32
4.1.2 Hráčská ustanovení.....	33
4.1.2.1 Družstvo.....	33

4.1.2.2 Brankář	35
4.1.2.3 Hraní s míčem.....	36
4.1.2.4 Dosažení gólu	38
4.1.3 Hody	39
4.1.3.1 Provádění hodů	39
4.1.3.2 Hody brankáře	40
4.1.3.3 Hody prováděné hráčem v poli.....	41
4.1.4 Tresty.....	45
4.1.4.1 Přestupky a provinění	45
4.1.4.2 Tresty	46
4.1.5 Osoby odpovědné za správný průběh utkání.....	49
4.1.5.1 Rozhodčí	49
4.1.5.2 Časoměřič a zapisovatel	50
5 Syntetická část práce.....	52
5.1 Změny v pravidlech házené od roku 1936 do roku 1952.....	52
5.2 Změny v pravidlech házené z roku 1974	53
5.3 Změny v pravidlech házené z roku 1981	55
5.4 Změny v pravidlech házené z roku 1985	58
5.5 Změny v pravidlech házené z roku 1993	60
5.6 Změny v pravidlech házené z roku 1997	61
5.7 Změny v pravidlech házené z roku 2001	63
5.8 Změny v pravidlech házené z roku 2005	66
5.9 Změny v pravidlech házené z roku 2010	70
5.10 Podstatné a nepodstatné změny v pravidlech házené.....	72
5.10.1 Podstatné změny v pravidlech házené	72
5.10.2 Nepodstatné změny v pravidlech házené.....	73
6 Závěr	75
Referenční seznam literatury	76
Seznam zkratk	78

1 Úvod

O historii různých míčových her se můžeme dočíst v knihách o sportovních hrách, časopisech, ale také na internetu. Ale vývoj jejich pravidel od počátků hry až do současnosti je zatím málo probádané téma. Proto jsem se rozhodla, že se pokusím nastínit vývoj pravidel házené.

Házená sice patří mezi čtyři nejoblíbenější míčové hry, ale stále není tak diskutovanou hrou jako je třeba fotbal nebo basketbal. Toto téma mě také zaujalo, jelikož jsem v minulosti hrála házenou a zajímalo mě, jak se tato míčová hra vyvíjela, z čeho vznikla a jak se postupem času pravidla měnila.

Pravidla házené před rokem 1945 nejsou snadno k získání. Nejprve jsem kontaktovala Státní oblastní archiv v Třeboni, ve kterém je však uložen pouze fond Krajské tělovýchovné organizace v Jižních Čechách. V Třeboni mi doporučili, abych se obrátila na Národní muzeum – Historické muzeum: oddělení dějin tělesné výchovy a sportu, fond Házená 1897 – 1900, které je umístěno v Praze. V Historickém muzeu se nacházely pouze jedny pravidla z roku 1921, avšak v době, kdy jsem pracovala na své bakalářské práci, se muzeum stěhovalo. Pro další možnost získání starších pravidel házené, jsem se obrátila na Český svaz házené, kde mi byl nabídnut kontakt přímo na předsedu komise rozhodčích pana Jiřího Konečného, který už několik let překládá pravidla házené z originálu mezinárodní házenkářské federace, ale ani pan Konečný neměl k dispozici žádná starší pravidla. Stejně bezúspěšné bylo mé pátrání v antikvariátech. Zkusila jsem se podívat se po internetu, kde jsem našla pravidla házené z roku 1945. Pravidla házené od roku 1974 do roku 2010 mi poskytl pan Zdeněk Šebrle ze svého vlastního fondu. Z tohoto důvodu se má práce zabývá rozbořem pravidel z roku 1945 a pak následují pravidla házené z roku 1974 až do současnosti.

V práci jsem se snažila popsat sportovní hry a jejich historii, nastínit historii házené u nás i ve světě a popsat další druhy házené, jako je miniházená, plážová házená a házená 4 + 1. V hlavní části práce se zabývám pravidly házené, jak se vyvíjela a jaké obsahovala změny oproti pravidlům předchozím.

2 Metodologie

2.1 Cíl, úkoly, předmět práce

Cílem práce je zpracovat historický vývoj pravidel házené od počátků sportovní hry až po současnost za využití všech dostupných archivních pramenů, pravidel házené, literatury a periodik.

Úkolem práce je nastínit vývoj pravidel od vzniku sportovní hry, vymezit hlavní mezníky, kdy došlo k zásadním změnám, dále tyto změny charakterizovat a určit, jaký měly vliv na vývoj hry.

Předmět práce je z hlediska obsahového zaměřen na vznik házené, pravidla a jejich vývoj. Z hlediska časového je předmět práce zaměřen na historii házené od počátku až do současnosti.

2.2 Použité metody práce

V bakalářské práci používáme historické metody. Historické metody umožňují vyhledávat a porovnávat informace, fakta a údaje a uspořádat je do přehledného celku. Materiály byly získány studiem tištěných pramenů a literatury, vyhledáváním na internetu, v antikvariátech a v soukromém fondu hráčů Jihočeského kraje. Při zpracování materiálů byla použita metoda přímá, která je hlavním postupem práce historika, pokud se jedná o popis skutečnosti s dostatkem pramenů. Vedle metody přímé byla použita ještě metoda progresivní, jelikož byly historické události sledovány tak, jak po sobě následovaly.

2.3 Rozbor literatury

Hlavním zdrojem informací pro tuto práci byla pravidla házené. Pravidla byla získána v antikvariátu, v soukromém fondu hráčů Jihočeského kraje a na internetu. Z pravidel bylo čerpáno do analytické a syntetické části práce. Nejstarší získaná pravidla obsahovala i historii házené, ze které bylo čerpáno do kapitoly o historii sportovních her.

Dalším důležitým zdrojem informací byla publikace „Sportovní hry“, která obsahuje charakteristiku, historii a pravidla sportovních her a nastiňuje i historii házené. Historie házené u nás i ve světě je obsažena i v publikaci „Házená o 7 hráčích“.

Důležitým zdrojem pro tuto práci byl také internet. Z internetu bylo čerpáno hlavně do kapitoly o historii sportovních her a dále zde byly objeveny změny pravidel házené 2010.

3 Historie sportovních her

3.1 Charakteristika sportovní hry

Hlavním znakem sportovní hry je, že se spolu mohou a současně musí utkávat vždy pouze dva soupeři (jednotlivci, dvojice nebo vícečlenná družstva). Jednotkou soutěží ve sportovních hrách je tedy utkání dvou soupeřů. Protivníci soupeří o společný předmět a ten je téměř vždy jen jeden (míč, touš, disk, opeřený míček, kroužek atd.), ve výjimečných případech mohou být ve hře současně dva společné předměty (double disc court a ringo).

„Sportovní hra je tedy soutěživá činnost dvou soupeřů v jednotném prostoru a čase, kteří podle institucionálně schválených pravidel usilují o prokázání vlastní převahy lepším ovládnutím společného předmětu.“¹

Z důvodu velkého počtu sportovních her je můžeme dělit podle různých hledisek. Podle tohoto hlediska existují tři kritéria dělení sportovních her. První kritérium je to, zda je hrací plocha obou soupeřů společná (sportovní hry invazní) nebo oddělená (sportovní hry neinvazní). Druhým kritériem je počet hráčů u každého ze soupeřů, proto se rozlišují sportovní hry individuální, párové nebo týmové. V posledním hledisku je rozhodující způsob pohybu hráčů a ten může být: přirozený pohyb bez pomocných prostředků, pohyb ve vodě, využití sportovní výzbroje, využití živých nebo neživých dopravních prostředků.

Rozhodující jsou ale i dvě jiná kritéria klasifikace sportovních her a to podle způsobu ovládání společného předmětu (částmi vlastního těla nebo sportovním náčiním) a podle spojení tří hledisek (herní úkoly při ovládání společného předmětu, způsob získávání bodů a způsob, jakým je vymezeno trvání utkání). Podle toho se pak rozlišují sportovní hry brankového, síťového a pálkovacího typu.

Ve sportovních hrách brankového typu plní strana, která má v držení společný předmět, útočné úkoly. Body lze získávat pouze v útoku a to dopravením předmětu hry do určeného cílového prostoru. Hrací plocha je společná pro oba soupeře a o předmět bojují současně. Doba trvání utkání je limitována časem, výjimečně ziskem určeného počtu bodů.

¹ Tábořský, F. *Sportovní hry*. 2004, s. 11

Úkoly strany, která má v držení společný předmět, ve sportovních hrách síťového typu jsou útočné i obranné. V jedné herní akci může body získat družstvo, které má v držení společný předmět, nebo je naopak získá soupeř. Body se tedy dosahují při chybě soupeře. Hrací plocha je oddělená nebo se soupeři na společné ploše pravidelně střídají ve svých herních akcích. Utkání končí ziskem stanoveného počtu bodů v setech a dosažením určeného počtu vítězných setů.

Posledním typem jsou hry pálkovacího typu. Strana, která má v držení předmět hry, plní úkoly obranné. Body získává útočné družstvo (které v té chvíli nemá společný předmět) za přeběhy met do cílového prostoru. Útočící družstvo vstupuje do hry postupně, ale bránící družstvo je na hrací ploše v plném počtu. Bránící družstvo se snaží vyřadit útočníky ze hry dříve, než dosáhnou cílové mety. Je stanoven počet vyautovaných soupeřů pro dosažení směny a utkání končí určeným počtem směn.²

3.1.1 Házená jako sportovní hra

Házená patří mezi nejpopulárnější a nejrozšířenější sportovní hry a má své pevné místo v systému tělesné kultury. Řadíme ji mezi čtyři základní míčové hry, kterým je ve školní tělesné výchově věnována pozornost. Hra dosáhla vysokého hodnocení a zařazení do školních osnov díky svým morálním, fyziologickým hodnotám a také pro své mezinárodní úspěchy. Je přitažlivá a oblíbená díky jednoduchosti a dostupnosti. Házená vyžaduje po stránce morální od hráče bojovnost, odvahu, houževnatost, ukázněnost, vůli po vítězství a odolnost. Z fyziologického hlediska je házená jednou z nejvšestrannějších sportovních her. Je to velmi jednoduchá hra, ale přesto vyžaduje náročnou, všestrannou přípravu a vysokou úroveň tělesné kondice. Všechny pohybové schopnosti, rychlost, síla, obratnost i rychlostní vytrvalost se zdokonalují v tréninku, ale i v utkání.³

Házená je sportovní hra míčová, při níž se dopravuje míč do branky házením. Řadíme ji mezi sportovní hry invazní, tedy mezi hry se společnou hrací plochou pro obě soupeřící družstva. Dále patří házená mezi sportovní hry týmové, což znamená hry s větším počtem hráčů u každého ze soupeřů (7 hráčů na každé straně). Podle způsobu pohybu řadíme házenou mezi hry s přirozeným pohybem bez pomocných prostředků.

² Táborský, F. *Sportovní hry*. 2004, s. 11 - 12

³ Matoušek, J. *Teorie a didaktika házené*. 1995, s. 5

Podle další klasifikace sportovních her patří házená mezi hry, které ovládají míč částmi vlastního těla. Dále je házená sportovní hra brankového typu, kde je utkání limitováno časem (2 x 30 minut pro muže, 2 x 30 minut pro ženy).⁴

3.2 Historie sportovních her

Historie sportovních her se týká období posledních přibližně 150 let. Pro dějinný začátek každé sportovní hry jsou hlavními mezníky první písemné základy pravidel, vznik prvních klubů a jejich asociací a organizace pravidelných soutěží. Jednotlivé hry se neustále vyvíjejí, navzájem se ovlivňují a snaží se co nejvíce přiblížit požadavkům společenského zájmu.

Překonat vlastní národní hranice se nepodařilo všem sportovním hrám. U nás je to například národní házená. Některé sportovní hry jsou známé a oblíbené po celém světě (např. fotbal), jiné hry se hrají jen v několika málo zemích (např. florbal) a další zazářily pouze v určitém regionu a postupně upadají v zapomnutí. Stále se však objevují hry nové.⁵

3.3 Pravidla sportovních her

Pravidla sportovních her jsou zákony a předpisy, které vymezují děj utkání z různých hledisek (prostorových, materiálních, personálních, časových, obsahových). Pravidla stanovují rozměry hracích ploch a jejich členění, podobu cílových zařízení, velikost a charakter společného předmětu a předepisují další pomocná vybavení. Dále vymezují délku utkání, určují jeho výsledek a určují i počet hráčů.

Pravidla přidělují zvláštní funkce osobám, které se zúčastňují přímo na utkání, a s nimi související rozsah a obsah jejich výkonu. Funkce u soutěžících stran jsou hráč a funkcionář. Rozhodčí a další pomocníci dohlížejí na dodržování pravidel.

V pravidlech najdeme také tresty za nedodržování ustanovení. Tím zajišťují oběma soupeřům stejné podmínky a možnosti, práva a povinnosti. Pravidla určují, kdy je nebo kdy má být děj utkání přerušen a rozhodčí zasahují do děje utkání většinou

⁴ Táborský, F. *Sportovní hry*. 2004, s. 12

⁵ Táborský, F. *Sportovní hry*. 2004, s. 12

pouze tehdy, jsou-li podmínky průběhu či povinnosti hrajících nedovoleným způsobem porušeny. Pravidly dané vstupy do děje utkání nazýváme jako standardní situace.

Pravidla mají většinou několik desítek stran s řadou doplňků a příloh, proto je někdy pro nezasvěcené obtížné text pochopit.⁶

3.4 Historie házené

3.4.1 Historie házené ve světě

Jedna ze zemí, která je pokládána za kolébkou házené, je Dánsko. Učitel Holger Nielsen zavedl pro žáky ordupského gymnázia hru, kterou lze považovat za první formu házené. Hra se nazývala Haandbold a vznikla roku 1898. Haandbold se v Dánsku poměrně rychle rozšiřoval a již v roce 1904 byl založen dánský Haandboldový svaz, který organizoval pravidelné soutěže. O dva roky později, roku 1906, byla vydána pravidla haandboldu knižně.⁷

Hřiště na haandbold tvořil obdélník 30 x 35 m a používaly se branky, okolo kterých bylo brankoviště. Do brankoviště vyjma brankáře nesměl vstoupit žádný hráč. Družstvo tvořilo sedm hráčů.

Za I. světové války hráli haandbold dánští vojáci s takovým zápalem, že musela být organizována utkání mezi družstvy. Po válce haandbold postupně zaniká a splývá s německým handballem.

Další hrou, která je považována za předchůdce házené, je raffball. Je to jedna z prvních her hraných rukama, která se rozšířila v Německu. Propagoval ji především brunšvický pedagog Konrad Koch. Pravidla hry byla podobná pravidlům zaháněné.

Předchůdcem handballu se stal torball. Tato hra se od roku 1915 hrála v Německu závodně. Na pravidla měla vliv zřejmě i pravidla české házené, o čemž svědčí shodné rozměry hřiště, branky i brankoviště. Hra byla určena pro ženy a používal se větší dutý míč.

Teprve úprava pravidel pomohla hru šířit po celém Německu. Roku 1917 jsou vydána první pravidla pod názvem „Raffball, Torball, Handball“. Zakladatelem byl

⁶ Tábořský, F. *Sportovní hry*. 2004, s. 14 – 15

⁷ <http://www.svaz.chf.cz/content.aspx?contentid=2693>

učitel Schelenz. Nová hra se vyznačovala velkou bojovností, z tohoto důvodu byla určena pro muže. Počet hráčů byl navýšen na jedenáct, zvětšily se rozměry hřiště, objem míče se zmenšil na dnešní rozměry a zavedlo se pravidlo tří kroků. Tím se vyřešil problém se stavbou nových hřišť, který byl velkou brzdou v rozvoji her o menším počtu hráčů.⁸

Roku 1923 vznikla v Německu házená o 11 hráčích, která se také stala oblíbenou a šířila se i do ostatních států. První mezistátní střetnutí se uskutečnila v roce 1924 a 1925 mezi družstvy Německa a Rakouska. V roce 1926 byla Mezinárodní federace lehké atletiky (IAAF) nucena ustanovit v Haagu zvláštní komisi pro házenkářské hry, která měla za úkol organizačně podchytit státy, které hrály házenou. Dále se měla pokusit sjednotit pravidla všech házených. Ve stejném roce Němci předložili mezinárodní komisi svá pravidla házené k mezinárodnímu uznání. Pravidla byla schválena a tím byla ohrožena i česká házená. Komise pro házenkářské hry chtěla zařadit házenou o 11 hráčích i do pořadu olympijských her, které se měly konat v Amsterdamu. Pokus byl neúspěšný a na olympijských hrách došlo pouze k ukázce hry.⁹

Házená o 11 hráčích byla přijata do pořadu Olympijských her v Los Angeles jako oficiální sport díky rozhodnutí olympijského výboru v roce 1931. Protože však nebyly v Los Angeles podmínky k uspořádání olympijského turnaje, diváci na Olympiádě házenou neviděli.¹⁰

Další pokus o zařazení házené do programu Olympijských her byl v roce 1934, avšak nastupující fašismus v Německu zneužil házené k propagaci „německé“ hry a k demonstrování nadřazenosti své rasy i v házené. Olympijského turnaje v roce 1936 se zúčastnilo šest družstev a vítězem se stalo Německo.

Před II. světovou válkou si fašisté nenechali ujít příležitost ukázat svoji tělesnou připravenost a uspořádali roku 1938 v Berlíně I. mistrovství světa v házené o 11 hráčích. Zúčastnilo se i družstvo ČSR, které reprezentovala převážně německá menšina. Ve stejném roce se také v Berlíně konalo I. mistrovství světa v házené o 7 hráčích. Oba tituly získalo družstvo Německa.

Roku 1946 byla založena v Kodani nová mezinárodní federace Internationale Handball federation (IHF), která se věnovala výhradně řízení házené o 7 a 11 hráčích.

⁸ Mráz, J. *Házená o 7 hráčích*. 1962, s. 8 – 9

⁹ Mráz, J. *Házená o 7 hráčích*. 1962, s. 11

¹⁰ Mráz, J. *Házená o 7 hráčích*. 1962, s. 12

První mezinárodní utkání v házené o 7 a 11 hráčích se odehrálo v roce 1949. Přestože házená o 11 hráčích zaznamenala na mistrovství světa pronikavý úspěch, v domácích soutěžích zájem o tuto hru upadal. Někteří členové IHF, jejichž státy měly předpoklady získat v mistrovství světa v házené o 11 hráčích dobré umístění, se snažili udržet pořádání mistrovství za každou cenu. Zájem o tuto házenou byl rok od roku menší.¹¹

3.4.2 Historie házené u nás

Doba velkého rozvoje sportu a tělesných cvičení v našich zemích s sebou přináší i vznik naší původní hry házené. Sportovní hry a sportovní myšlenky k nám pronikaly z ciziny a z počátku u nás měly těžkou situaci. Česká mládež přijímala nové hry s radostí, ale byly zde jiné překážky. Překážky představovali rodiče, veřejnost a hlavně škola a školské úřady, které se stavěli ke sportovním hrám a závodům naprosto záporně, mládeži je zakazovali a přestupky proti zákazu přísně trestali. Změna nastala až na konci 19. století.¹²

Na konci 19. století se v českých zemích utvářely objektivní podmínky pro organizované šíření sportovních her. V roce 1890 vydal rakousko-uherský ministr školství Gautsche výnos o zavedení zvláštních půldnů pro pěstování her. Před tímto výnosem si student, a studenti byli u nás prvními průkopníky sportu, nesměl hrát ani za městem. Díky výnosu se začala plnit hřiště mládeží, dychtící po pohybu, po hře a po úspěchu ve hře. O dva roky později od vydání výnosu, v roce 1892, vznikl v Čechách Spolek pro pěstování her české mládeže, který měl vliv na rychlý rozvoj českých her. Ve stejném roce vydal odborný instruktor tělocviku Josef Klenka příručku Tělocvičné hry. Tato příručka obsahovala řadu her používaných a doporučovaných na školách i v sokolských jednotách.¹³

Již v roce 1890 byla známá hra cílová, která se později stala podkladem pravidel České házené. Hra však na konci 19. století zanikla v množství nových her, takže klady této hry nebyly využity.

V roce 1895 byla zveřejněna pravidla další házenkářské hry zvané vrhaná s přenášením, která napsal učitel tělocviku Václav Karas. Pro tuto hru byla typická volnost ve stanovení velikosti hřiště (obdélník o rozměru stran 1:2) a jeho rozměry se

¹¹ Mráz, J. *Házená o 7 hráčích*. 1962, s. 15

¹² Pravidla házené 1945, s. 3

¹³ <http://www.nh-zapadoceskehokraje.cz/historie-nh/>

řídí podle počtu hráčů. Plocha hřiště byla rozdělena na čtvrtiny a uprostřed kratších stran byly postaveny branky, které tvořily dvě tyče spojené nahoře provazem. Hráči nesměli vycházet ze svých čtvrtin. Nejčastěji bylo ve hře devět hráčů - dvě trojice útočníků, dva pomezni obránci a brankář. Hrál se s plným míčem.

Václav Karas uváděl, že vrhanou s přenášením vymysleli vlastně studenti, jeho žáci v hodinách tělocviku, kterým nestačilo jen dosažení branky, ale chtěli zavést po vzoru kopané i kombinaci. Jelikož by to odporovalo duchu hry, která se hrála s velkým míčem, a házet musel vždy je ten, kdo míč chytil, dal Karas chlapcům menší míč, dovolil kombinaci a vznikla nová hra – házená.¹⁴

Další hrou, která ovlivnila vznik národní házené, byla cílová neboli terčová. Hru popsal prof. Klenka v roce 1906 a dále ji propagoval a upravoval jeho spolupracovník Antonín Křištof. Pravidla cílové hry byla inspirována anglickou kopanou a americkou košíkovou. Tato hra se lišila od hry vrhané s přenášením například tím, že velikost hřiště byla stanovena (25 – 30 m x 60 – 80 m), místo branek byly terče kruhového tvaru umístěné 1,5 m nad zemí, družstvo mělo šest hráčů, míč byl dutý a byl povolen dribling.¹⁵ Terče byly polepeny pomalovaným papírem jako šachovnice a po každém gólu, tj. protřetí se kruh znovu polepoval.¹⁶

Jelikož byla hra cílová oblíbená, vydal Křištof v roce 1908 upravená pravidla s názvem „Házená (cílová)“. Základem pravidel pro tuto hru se mu stala cílová a vrhaná s přenášením. Hřiště tvořil obdélník 25 x 35 m, který byl rozdělen na třetiny. Používaly se branky a družstvo tvořilo sedm hráčů. Hráči nesměli s míčem provést více jak tři kroky.¹⁷ Útočníci se mohli pohybovat pouze ve středním a nepřátelském poli, náhradníci jen v poli středním a vlastním, záložník a brankář jen v poli vlastním a dále v brankovišti.¹⁸

Podruhé byla vydána pravidla „Házená (cílová)“ v roce 1909 v knížce „Hry společenské pro školu, pensionáty a společnost k potřebě učitelů, vychovatelů a pořadatelů“. Křištof se zasloužil o položení organizačních základů, které byly pro další rozvoj hry nezbytné. V roce 1907 vzniká pod jeho vedením „Sportovní kroužek házená Praha“ a o dva roky později „Svazová komise kroužků házené v Praze“. Házená si

¹⁴ Pravidla házené 1945, s. 4

¹⁵ Mráz, J. *Házená o 7 hráčích*. 1962, s. 6

¹⁶ <http://www.tjbozkov.banda.cz/clanek/12278/historie-narodni-hazene/>

¹⁷ Mráz, J. *Házená o 7 hráčích*. 1962, s. 6

¹⁸ <http://www.tjbozkov.banda.cz/clanek/12278/historie-narodni-hazene/>

postupem času získává stále větší počet stoupenců, někteří nadšenci se dokonce pokoušeli v roce 1910 hrát házenou na bruslích. Tento pokus skončil neúspěchem.

Období I. světové války znamená pro házenou v Čechách odmlčení až do roku 1918.¹⁹

Již v roce 1918 vydal Jaroslav Trantina opravená pravidla národní házené. Ačkoliv před válkou hráli házenou hlavně muži, po válce se do házené pustily hlavně ženy. Z Trantinovy iniciativy byl roku 1919 utvořen Přípravný výbor Svazu házené a ženských sportů, který prohlásil pravidla národní házené, podle novelizace provedené Trantinou a Benešem, za oficiální.²⁰

Národní házená se stala hrou pro ženy, které se s nadšením sdružovaly do „dámských odborů házené“. Tím se vytvořily předpoklady, aby byl v roce 1920 ustanoven Československý svaz házené a ženských sportů. V této době přepracovávají Trantina a Beneš pravidla české házené. Hřiště tvořil obdélník 48 x 32 m, branka měla rozměry 2 x 2,40 m a brankoviště 4 x 8 m. Hřiště bylo rozděleno na třetiny. Hrál 7 hráčů, ale v přátelských utkáních byla povolena smíšená družstva o 9 hráčích. Novinkou bylo povolení vstupu útočníků do brankoviště, střelba byla ovšem povolena pouze z míst mimo brankoviště. S míčem mohl hráč učinit pouze tři kroky a držet ho maximálně tři vteřiny. Přihrávka nesměla být na kratší vzdálenost než na dva metry.²¹

Hlavní myšlenkou Československého svazu házené a ženských sportů bylo šířit házenou především jako ženský sport. Předsedovi svazu Trantinovi se podařilo navázat spojení se zájemci o házenou v zahraničí a tak v roce 1921, kdy vnikla v Paříži Mezinárodní federace ženských sportů (FSFI), je uznána česká házená jako mezinárodní hra a česká pravidla jsou uznána za oficiální. Hrál se první mezinárodní a mezistátní utkání a postupně začínali hrát českou házenou i muži. Hned od začátku existence se FSFI zaměřila hlavně na propagaci lehké atletiky. Z tohoto důvodu byl rozvoj házené po určitou dobu ovlivněn lehkou atletikou. Spojení házené a lehké atletiky došlo v roce 1923 tak daleko, že bylo před každým střetnutím povinností uspořádat utkání v lehké atletice.²²

Házenou hráli i muži, ale ve Svazu poměrně málo. Hráli hlavně v tělocvičných spolcích. Svaz se snažil s těmito spolky sloučit a podchytit tento zájem o házenou, ale

¹⁹ Mráz, J. *Házená o 7 hráčích*. 1962, s. 6

²⁰ <http://www.nh-zapadoceskehokraje.cz/historie-nh/>

²¹ Mráz, J. *Házená o 7 hráčích*. 1962, s. 9

²² Mráz, J. *Házená o 7 hráčích*. 1962, s. 10

nedařilo se to. Byla dokonce dvoje rozdílná pravidla házené. Sportovní pravidla, kde byla družstva sedmičlenná a míč se mohl stále pohazovat nad hlavou, a tělocvičná pravidla, kde byla družstva devítičlenná a při sólové hře se mohlo udeřit o zem jen dvakrát, jednou nadhodit a pak přihrát. Až v roce 1925 byla ve spolcích přijata sportovní pravidla. Hře to prospělo, získala na rychlosti i stylu, ale hlavně lehkost pochopení pravidel a jejich jednota šířila hru do všech českých krajů.²³

Po roce 1922 přišla doba stagnace. Vývoj házené se zastavil, protože ji hrálo poměrně málo družstev, a to většinou jen na turnajích. Házená musela ustoupit jiným, tehdy módním, hrám odbíjené a košíkové, které se u nás začaly hodně šířit. Házená tento nápor her vydržela, i když se její technická úroveň zastavila.²⁴

Vrchol České házené nastal v roce 1930, kdy se uskutečnilo I. mistrovství světa žen v České házené, které se konalo v Praze u příležitosti III. světových ženských her. Ženy ČSR získaly titul mistryň světa. Po tomto úspěchu šel rozvoj házené u nás kupředu.

II. mistrovství světa v České házené, které se konalo v roce 1934 v Londýně u příležitosti IV. světových ženských her, bylo poslední mezinárodní událostí České házené. Československo na těchto hrách neuspělo. Po těchto hrách se FSFI rozpadla a tím ztratila Česká házená poslední oporu na mezinárodním poli. Sporty žen se začaly organizovat společně se sporty mužů.²⁵

Obrovský rozmach České házené v Čechách a na Moravě nastal v období II. světové války. Došlo k oživení a velkému přílivu mladých hráčů, zvláště po zákazu činnosti Sokola. Rodiče posílali mládež do oddílů házené, kde se o výchovu starali trenéři a funkcionáři. Česká házená se tím stala jakýmsi symbolem vlastenectví. První dny svobody zastihly Českou házenou na vrcholu rozmachu v historických zemích, ale na mezinárodním poli v naprostém osamocení. Na místech, kde se kdysi hrála Česká házená, válka zahladila poslední stopy.²⁶

V roce 1947 prožívala Česká házená první poválečnou stagnaci a v témže roce přivezli studenti tělesné výchovy z Francie pravidla házené o 11 a 7 hráčích. V ČSR se stal jedním z prvních propagátorů učitel Jan Radotínský. Na konci roku 1947 se uskutečnilo první utkání házené o 7 hráčích v Praze mezi družstvy Sparty a Sokola

²³ Pravidla házené 1945, s. 8 -9

²⁴ Pravidla házené 1945, s. 9-10

²⁵ Mráz, J. *Házená o 7 hráčích*. 1962, s. 12

²⁶ Mráz, J. *Házená o 7 hráčích*. 1962, s. 13

Úvaly. Zápas se stal mezníkem v rozvoji házené v ČSR a hra si získala oblibu u hráčů České házené a košíkové. Ovšem již na začátku narážela házená na odpor některých pracovníků České házené, kteří házenou stále viděli jako „německou“ hru, kterou je třeba potlačovat, aby se dále mohla rozvíjet Česká házená. Přesto si házená pro svoji dynamičnost a kolektivní pojetí hry získávala další příznivce.

V ČSR se snažili zastánci České házené omezit rozvoj házené a hlavním motivem zůstával národnostní problém. Roku 1951 byl tedy vyhlášen zákaz hrát házenou o 7 hráčích pro všechny věkové kategorie a později i zákaz házené o 11 hráčích pro všechny kategorie kromě mužů. Došlo k vytvoření vlastní sekce házené z důvodu neshod mezi pracovníky házené a České házené ve společné sekci. Od Roku 1953 se opět rozvíjela činnost oddílů házené o 7 a 11 hráčích. Funkcionáři, trenéři a hráči národní házené sehráli v rozvoji čs. tělovýchovy a házenkářského sportu významnou úlohu.²⁷

Roku 1968 byly položeny základy vzniku Českého svazu házené (ČSH), který společně se Slovenským zväzom hádzanej (SZH) utvořily Československý svaz házené (ČSSH). Házená se dostala na 8. místo sportovních odvětví.²⁸

Až v roce 1971 byl název Česká házená změněn na Národní házenou. Národní házená pozbyla dřívější význam a územně byla omezena na oblasti Čech a Moravy.²⁹

Po rozdělení Československa a vzniku České republiky 1. 1. 1993 se ujal Český svaz házené. ČSH upravil organizaci soutěží a činnost reprezentace a vytvořil vlastní legislativní předpisy. V této podobě svaz pracuje dodnes, ovšem ve zvýšené evropské konkurenci je těžké se prosadit.³⁰

²⁷ Mráz, J. *Házená o 7 hráčích*. 1962, s. 14

²⁸ <http://hazena.ecviky.cz/historie-hazene>

²⁹ <http://www.svaz.chf.cz/content.aspx?contentid=2693>

³⁰ <http://hazena.ecviky.cz/historie-hazene>

3.5 Další druhy házené

3.5.1 Miniházená

3.5.1.1 Vývoj hry

V šedesátých letech minulého století byla snaha o co nejranější sportovní specializaci. Došlo k vyhledávání a získávání talentovaných dětí, pokud možno dříve než konkurenční sportovní odvětví. To vedlo k přizpůsobování velikosti hřiště a jeho zařízení dětským fyzickým rozměrům. Objevila se minikošíková, miniodbíjená, malý tenis, minikopaná a také miniházená.

První pravidla miniházené vyšla v roce 1967 a vydal je Španělský handbalový svaz. Nešlo však o úřední materiál, ale o poutavý propagační sešitek, který se převážně obrazovým a stručným textovým zpracováním obracel přímo k dětem.

Péče o miniházenou se od roku 1996 objevila ve statutech EHF a IHF. Nadále je však ponecháno rozhodování o pravidlech miniházené na jednotlivých národních házenkářských svazech, jelikož nejsou pořádány žádné oficiální mezinárodní soutěže.³¹

3.5.1.2 Charakteristika hry

Miniházená je v podstatě zmenšená házená. Je zmenšeno hřiště, branky jsou menší a hraje se speciálním gumovým míčem. Hřiště je tedy pro děti přehlednější a tím dochází ke zrychlení celé hry. Střílí se více gólů, z tohoto důvodu je hra pro začínající sportovce více atraktivní. Velkorysá jsou i pravidla. Dovolují některé přestupky, kterých se velcí a zkušenější hráči nesmí dopustit.³²

Nejdůležitějším faktorem pro oblíbenost hry je gumový míč. Hráči se nemusí bát bolesti ze zásahu míče, která odrazovala „házenkářské“ začátečníky od plného prožití hry. Miniházenou tedy mohou hrát spolu začátečníci i zkušení hráči v každém věku s prakticky nulovým rizikem zranění míčem, které narušovalo plné soustředění na hru samotnou.³³

Miniházenou je možno hrát na každé škole, každém hřišti i v každé tělocvičně, jelikož má značně zjednodušená pravidla. Je zdůrazněna myšlenka, že prožitek ze hry

³¹ <http://www.svaz.chf.cz/content.aspx?contentid=2693>

³² <http://www.skolni-liga.cz/?s=menu-produkt&id=14&lang=CZ>

³³ Černý, T. Kufner, M. *Miniházená ve škole*. 2007, s. 3

by měl mít přednost před konečným brankovým výsledkem. Radost ze hry a výchovné působení by měly být na prvním místě.³⁴

3.5.1.3 Stručná pravidla hry

Úpravy pravidel pro nejmladší věkové kategorie berou ohledy na tělesnou výšku, technicko-taktické a kondiční dovednosti a schopnosti a také na dětskou mentalitu. Z tohoto důvodu se zmenšuje velikost hřiště, popř. branek a míče a zjednodušují se i další ustanovení z pravidel házené (např. zkrácení doby utkání).

Nejsou stanovena přesná pravidla pro tuto hru, ale pouze vzor možných řešení v daných podmínkách každé školní ligy. Pravidla si určují šéf ligy a školní trenéři dopředu a poté se jimi řídí.³⁵

Hřiště na miniházenou má rozměr 16 x 20 m, ale jsou možné úpravy hřiště podle velikosti tělocvičny. Branka by měla mít rozměr 240 x 170 cm, ale můžeme použít menší nebo větší branky. Jako brankoviště můžeme použít čáry na basketbalovém hřišti, tedy polooblouky kolem branky. V brankovišti má povolen pohyb pouze brankář. Hrací doba je 2 x 10 minut s pětiminutovou přestávkou. Čas se může po domluvě měnit. Družstvo má libovolný počet hráčů nebo hráček, ale nejmenší počet hráčů je 5 a největší počet je 10. Družstva mohou být smíšená. Používá se gumový míč značky Molten nebo míč určený pro miniházenou o rozměrech 46 – 50 cm. Je povolen pouze jednoúderový driblink a tři kroky s míčem. Fauly se trestají trestným hodem nebo vyloučením hráče na min. 1 minutu.³⁶

3.5.2. Plážová házená

3.5.2.1 Vývoj hry

Tato hra se objevuje v Evropě až začátkem devadesátých let minulého století. Na začátku byli velice aktivní Italové a právě v Itálii se roku 1993 seznámila s plážovou házenou první česká družstva při svých prázdninových pobytech.

³⁴ Černý, T. Kufner, M. *Miniházená ve škole*. 2007, s. 4

³⁵ Černý, T. Kufner, M. *Miniházená ve škole*, 2007, s. 4

³⁶ <http://www.skolni-liga.cz/?s=menu&id=11&lang=CZ>)

Plážová házená si získávala čím dál více příznivců. Každým rokem se konalo v letním období velké množství klubových turnajů. U nás byl poprvé uspořádán turnaj v roce 1997 a o rok později se konalo naše první otevřené národní mistrovství.

První kontinentální mistrovství se konalo v Americe v roce 1998 a ve stejném roce byl uspořádán první otevřený turnaj (klubová i reprezentační družstva) v Portugalsku. Mezinárodní asociace neolympijských sportů zařadila plážovou házenou do programu světových her, které se konaly v Japonsku roku 2001.³⁷

Od roku 2000 se konají vždy v sudých letech mistrovství Evropy pro muže a ženy (na stejném místě a ve stejném čase). První mistrovství světa mužů a žen se konalo v roce 2004.³⁸

V České republice se začala hrát plážová házená roku 1997 a o rok později byla ustanovena komise plážové házené při Českém svazu házené, která je zodpovědná za veškeré dění kolem plážové házené v České republice. Od roku 1999 jsou pravidelně vyškolení rozhodčí a od roku 2005 máme také mezinárodního delegáta pro plážovou házenou Petra Peštu.

V posledních letech zájem o plážovou házenou vzrostl, nadšenců přibývá a sezona plážové házené začíná být krátká.³⁹

3.5.2.2 Charakteristika hry

Plážová házená je týmová hra. Bojují proti sobě dva týmy a snaží se házením a střelením vhodit míč do branky soupeře. Sezona této hry trvá přibližně 5 - 7 týdnů v roce. Od Národní házené se liší rozměrem a povrchem hřiště a počtem hráčů. Hraje se na pískovém hřišti a počet hráčů je 4.⁴⁰

3.5.2.3 Stručná pravidla hry

Hraje se na pískovém hřišti ve tvaru obdélníku o velikosti 27 x 12 metrů. Branka má stejné rozměry jako v házené. Míč se používá kaučukový s protiskluzovým povrchem, obvod a hmotnost míče je jiná pro muže i pro ženy. Družstvo má nejvíce osm hráčů a hry se účastní pouze polovina – tři hráči v poli a brankář.

³⁷ <http://www.svaz.chf.cz/content.aspx?contentid=2693>

³⁸ Tábořský, F. *Sportovní hry*. 2004, s. 35

³⁹ <http://www.beach.cz/handball/index.php?a=historie>

⁴⁰ http://cs.wikipedia.org/wiki/Pl%C3%A1%C5%BEov%C3%A1_h%C3%A1zen%C3%A1

Hrací doba je rozdělena na dvě poloviny 2 x 10 minut s pětiminutovou přestávkou. Dosažené góly jsou hodnoceny jedním nebo dvěma body. Dva body družstvo získá za vstřelený gól při šestimetrovém hodů, gól vstřelený atraktivním způsobem, nebo pokud gól vstřelil brankář. Pro dosažení vítězství musí družstvo vyhrát oba poločasy, pokud tomu tak není, rozhoduje o celkovém vítězi tzv. rozstřel – série pěti pokusů střelby každého z družstev. Jestliže je po rozstřelu stav stále nerozhodný, pokračuje se v rozstřelu, ale rozhoduje již první chyba.

Vzhledem k písčitému povrchu hřiště není možný driblink, ale hráč může míč jednou hodit na zem, opakovaně ho po zemi rukou popostrčit a pak ho sebrat.

Chování k soupeři je posuzováno obdobně jako v házené.⁴¹

3.5.3 Házená 4 + 1

3.5.3.1 Charakteristika hry

Házená 4 + 1 se hraje od roku 2006. O její propagaci se nejvíce zasloužil oddíl TJ Lokomotiva České Budějovice pod vedením pana Milana Švece. Tato házená je hra velmi jednoduchá, založená na běhu, skoku, reakci a myšlení. Oproti klasické házené se hraje s gumovými míči nebo s míči pěnovými, kterými úder nebolí. Tato hra je vhodná i jako doplňkový sport. Děti se při ní učí orientaci, správné koordinaci, technice běhu a míčovým technikám. Házená 4 + 1 je vhodná i jako průpravná hra pro klasickou házenou.⁴²

3.5.3.2 Stručná pravidla hry

Úpravy pravidel házené pro nejmladší věkové kategorie zahrnují ohledy na tělesnou výšku dětí, technicko-taktické a kondiční dovednosti, dále na jejich schopnosti a na dětskou mentalitu. Tomu se přizpůsobuje velikost hřiště, branek a míče a zároveň se zjednodušují další ustanovení z pravidel házené (zjednodušení systému trestů, zavedení maximálně jednoúderového driblingu, zkrácení doby utkání). Dále ustanovení pravidel sledují podporu spoluúčasti všech hrajících dětí a zdůrazňují myšlenku, že prožitek ze hry by měl mít přednost před konečným brankovým výsledkem. Radost ze hry a výchovné působení stojí v popředí.

⁴¹ Tábořský, F. *Sportovní hry*. 2004, s. 32 - 33

⁴² Švec, M. *Házená 4 + 1* (informační list pro základní školy). 2006

Hřiště má rozměr 15 x 28 m, brankoviště je vzdálené 5 m od branky a je půlkulaté. Branka má také stanovené přesné rozměry a je zhotovena z plastových dílů. Hrací doba může být upravena podle počtu přihlášených družstev, např. 2 x 10 minut s dvouminutovou přestávkou. Družstvo může mít maximálně 8 hráčů a děvčata a chlapci mohou hrát společně. Hraje se však pouze se čtyřmi hráči v poli a s brankářem. Družstvo může mít pouze dva registrované hráče házené současně v poli a každé škole bude přidělen jeden hráč oddílu házené jako patron školy. Patron školy po celý průběh utkání družstvo řídí a vede ho při zápasech. Pravidla tří sekund a tří kroků jsou uplatňována co nejvíce zjednodušeně. Zůstávají jen nejnnutnější omezení, aby byla plynulost hry co nejméně narušena. Velkorysost v posuzování technických chyb je zde na místě. Za fauly a nesportovní chování se hráči trestají volným hodem, trestným hodem z čáry brankoviště, vyloučením hráče nebo volným hodem z místa přestupku. Druh trestu, který družstvo dostane, závisí na tom, za jakým úmyslem byl faul vedený a na co byl směřovaný a zda došlo k technické chybě.⁴³

⁴³ Švec, M. *Házená 4 + 1* (informační list pro základní školy). 2006

4 Analytická část práce

Analytická část práce se zabývá rozбором pravidel házené. Pravidla házené měla většinou jinak uspořádaná jednotlivá pravidla, proto jsem pro lepší přehlednost rozdělila pravidla do několika kategorií, např. technická ustanovení, hráčská ustanovení, atd.

4.1 Rozbor pravidel házené

Pravidla házené vydaná roku 1945 obsahovala vznik a vývoj házené, pravidla házené, závazné směrnice a co musela obsahovat lékárnička na hřišti. Pravidla byla rozdělena na 22 pravidel, a protože jednotlivá pravidla neměla název, který by přiblížil jejich obsah, zdála se pravidla nepřehledná.⁴⁴

V pravidlech z roku 1974 nás na úvod seznamovali s házenou jako sportovní hrou a vysvětlovali účel hry. Pravidla měla 17 pravidel s názvem, který upřesňoval obsah pravidla. Některá pravidla měla komentář, podle kterého jsme mohli snáze pochopit dané pravidlo. Na konci pravidel byl obsah, který umožňoval lepší orientaci v pravidlech a rychlejší vyhledávání.⁴⁵

Roku 1981 byla vydána další pravidla házené, která obsahovala pravidla hry, přehled trestů, signalizaci a obsah. Pravidla hry měla 19 pravidel, přehled trestů byl v podobě tabulky a signalizace byla vysvětlena pomocí obrázků, které umožňovaly rychlé pochopení dané signalizace.⁴⁶

Pravidla z roku 1985 měla obsah na začátku. V obsahu jsme mohli najít 19 pravidel, znaky rozhodčích, vysvětlivky k pravidlům, ustanovení o prostorech pro střídání a doplňky a poznámky. Před každou další kapitolou byl opět obsah, což ještě zlepšovalo orientaci v pravidlech. Znaky rozhodčích tady byly vyvedené pomocí fotografií.⁴⁷

⁴⁴ Pravidla házené 1945

⁴⁵ Pravidla házené 1974

⁴⁶ Pravidla házené 1981

⁴⁷ Pravidla házené 1985

Další pravidla z roku 1993 byla podobná pravidlům předchozím. Mohli jsme v nich najít také obsah, který obsahoval 19 pravidel, seznam vysvětlivek, pravidla o prostorech pro střídání a jednotné znaky rozhodčích.⁴⁸

Pravidla házené z roku 1997 se lišila od pravidel z roku 1993 tím, že měla pouze seznam jednotných znaků rozhodčích, ale nebyly zde fotografie znaků.⁴⁹

Pravidla z roku 2001 začínala opět obsahem. Obsahem bylo 18 pravidel hry, signalizační znaky, vysvětlivky k pravidlům, pravidla o prostoru pro střídání a předpisy pro hrací plochu a branky. Signalizační znaky byly vyvedeny znovu pomocí fotografií. Na konci pravidel byl obrázek hřiště a na něm uvedeny všechny rozměry branky, čar, atd.⁵⁰

Roku 2005 byla vydána další pravidla házené, která se podobala pravidlům z roku 2001. Obsahovala pouze změny v jednotlivých pravidlech, které budou popsány níže.

Nejnovější pravidla byla vydána v roce 2010. Uspořádání pravidel je stejné jako v předchozích letech. Pravidla se liší pouze změnami v některých pravidlech, které budou opět popsány níže.

4.1.1 Technická ustanovení

4.1.1.1 Hrací plocha

V pravidlech házené z roku 1945 jsme se mohli dočíst, že byly stanoveny maximální a minimální rozměry hřiště. Celé hřiště bylo rozděleno na tři pole – obranné, střední a útočné. Rozměry těchto polí byly opět určeny. Čáry na hřišti se nazývaly brankové a pomezí, byl označen střed hřiště a v rozích byly umístěny praporky. Umístění a rozměry branek byly určeny a také zde bylo popsáno, jak zajistit bezpečnost brankáře a dalších hráčů. Branka musela být opatřena sítí. Rozměry branky pro žactvo byly menší a většinou se na branky větších rozměrů připevnilo břevno ve výšce určené pro žactvo. Prostor, který vznikl mezi oběma břevny, mohl zůstat prázdný. Brankoviště bylo označeno půlkruhem okolo branky. Na hřišti byly vyznačeny také čáry pomocné, čáry pro základní postavení a čáry pro rohové území (čtvrtek).⁵¹

⁴⁸ Pravidla házené 1993

⁴⁹ Pravidla házené 1997

⁵⁰ Pravidla házené 2001

⁵¹ Pravidla házené 1945, s. 15

V roce 1974 bylo hřiště popsáno jako obdélník, jehož rozměry stran se musely pohybovat v daném rozmezí. Na oficiální závody byly však stanoveny pevné rozměry hřiště 40 x 20 m. Branka byla umístěna uprostřed brankové čáry a byl určen rozměr branky, materiál brankových tyčí (dřevěné hranoly nebo umělá hmota), tyče musely mít čtvercový průřez a být natřeny střídavě dvěma barvami ze všech stran. Branka musela být opatřena sítí. Brankoviště tvořila 3 m dlouhá čára a od ní na obě strany čtvrtkruhy. Dále byla na hřišti vyznačena 3 m dlouhá přerušovaná čára rovnoběžná s brankovou čarou – čára pro volný hod. Mezi brankovištěm a čarou volného hodu se nacházela ještě čára pro sedmimetrový hod. Prostor na střídání hráčů byl označen ve vzdálenosti 3 m od středové čáry v obou směrech.⁵²

V roce 1981 byla velikost hrací plochy pevně stanovena a obsahovala hřiště a dvě brankoviště. Okolo hrací plochy měla být ochranná zóna. Branka měla stejné rozměry, barevné provedení, průřez tyčí jako v pravidlech předchozích a opět musela být opatřena sítí. V těchto pravidlech v popisu hrací plochy byla navíc čára hranice brankáře.⁵³

Od roku 1981 se vzhled hřiště, jeho rozměry a čáry nijak neměnil. Ale od roku 2001 se v pravidlech začaly objevovat předpisy pro hrací plochu a branky, kde bylo detailně popsáno jak má hřiště na házenou vypadat a co má obsahovat. Pro kontrolu správných rozměrů hřiště se uvádí délky úhlopříček celého hřiště i jeho jedné poloviny. Je zde upřesněno, že pokud čáry, které ohraničují vedle sebe ležící části hrací plochy, mohou být nahrazeny rozdílnými barvami jednotlivých oblastí. Můžeme se tu také dočíst jak správně vyznačit brankoviště a v jakých vzdálenostech a jak dlouhé měly být čáry pro volný hod, 7 m hod a čáru hranice brankáře. Detailně je také popsáno, kde a jak má být umístěna branka, jaké má mít rozměry a z jakého má být zhotovena materiál. Dále barvu branky a jakým způsobem na ni upevnit síť. Dočteme se tu i o správném umístění stolku pro časoměřiče. Všechny rozměry bez zadání tolerance musí odpovídat normě ISO.⁵⁴

4.1.1.2 Hrací doba

Pravidla házené z roku 1945 uváděla, že hrací doba byla rozdělena na dvě poloviny o stejné době trvání. Hrací doba se lišila u mužů, žen, dorostu i žactva.

⁵² Pravidla házené 1974, s. 5 - 8

⁵³ Pravidla házené 1981, s. 3 - 4

⁵⁴ Pravidla házené 2001, s. 76 - 78

Přestávka byla stanovena, ale byla dána možnost po dohodě obou stran a za souhlasu rozhodčího ji zkrátit. Před začátkem hry se prováděla volba stran a družstvo, které vyhrálo los, mělo volbu strany nebo výhodu. Hra začínala hodem ze středu hřiště po zapískání rozhodčím. Popsáno bylo i počáteční postavení družstva a opětovné zahájení hry po dosažení branky.⁵⁵

V pravidlech z roku 1974 byla hrací doba rozdělena také na dvě poloviny o stejné době trvání. Hrací doba byla upravena pro různé kategorie a byla zde také určena hrací doba pro jednorázové soutěže, která se většinou zmenšovala na poloviční hrací dobu. Přestávka se mohla opět po dohodě družstev a souhlasu rozhodčího zkrátit. Hra začínala výhozem po vylosování a po zapísknutí rozhodčího, končila signálem časoměřiče. Provedení výhodu a postavení při něm bylo popsáno a bezprostředně z výhodu nemohla být soupeři vstřelena branka. Po přestávce se měnily strany a výhoz. Rozhodčí sami rozhodovali, kdy se hrací čas přeruší a kdy se pokračuje ve hře. Dávali pouze znamení časoměřiči, kdy má zastavit stopky a kdy může pokračovat v měření. Bylo zde vysvětleno i jak se má rozhodčí zachovat, pokud časoměřič ukončil hru předčasně. Pokud skončilo utkání nerozhodně, hra se po přestávce prodlužovala. Bylo možné i druhé prodloužení bez přestávky.⁵⁶

Pravidla házené z roku 1981 obsahovala pouze hrací dobu pro muže a ženy. Hrací doba byla rozdělena do dvou polovin, mezi kterými byla přestávka. Přestávka se opět mohla zkrátit. Hrací doba začínala hvizdem rozhodčího v poli pro výhoz a končila signálem časoměřiče. O přerušení a pokračování hrací doby rozhodoval rozhodčí. Pokud rozhodčí zjistil, že časoměřič ukončil hru předčasně, museli nechat zbývající čas dohrát. Nerozhodné utkání bylo po přestávce dohráno v prodloužení nebo po další přestávce a novém losování v druhém prodloužení. Pokud ani po druhém prodloužení nebylo rozhodnuto o výsledku, muselo se postupovat podle příslušného rozpisu.⁵⁷

V roce 1985 byla v pravidlech popsána hrací doba a přestávka pouze pro muže a ženy nad 18 let. Hrací doba začínala zapískáním rozhodčího v poli, po kterém následoval výhoz, a končila závěrečným signálem časoměřiče. Pokud došlo na konci hry před signálem časoměřiče k porušení pravidel, nesportovní hra nebo nesportovní chování, musel rozhodčí i po odezdění signálu tuto chybu potrestat. V průběhu

⁵⁵ Pravidla házené 1945, s. 20 - 21

⁵⁶ Pravidla házené 1974, s. 12 - 16

⁵⁷ Pravidla házené 1981, s. 4 - 9

přestávky si družstva vyměnili strany. Chování rozhodčího při předčasném přerušení hrací doby a nerozhodné utkání bylo stejné jako v předchozích letech.⁵⁸

Pravidla házené z roku 1993 se ohledně hrací doby shodovala s pravidly z roku 1985. Ale v pravidlech 1993 byl poprvé popsán time-out. Bylo zde popsáno, kdy se musí hrací doba přerušit.⁵⁹

Pravidla z roku 1997 v hrací době také žádné změny nepřinesla. Pouze zde byl poprvé zmíněn team time-out. Time-out i team time-out byly podrobně popsány na konci pravidel ve vysvětlivkách. Každé družstvo mělo právo požádat v každém poločase hrací doby o jeden time-out pro družstvo v trvání jedné minuty. K tomu se používala zvláštní zelená karta. Bylo popsáno, jak se má zachovat časoměřič, rozhodčí a kde se zdržovalo družstvo a funkcionáři v době time-outu. Časoměřič upozornil akustickým signálem po 50 sekundách trvání time-outu na to, že za 10 sekund bude znovu zahájena hra výhozem nebo vhazováním.⁶⁰

V pravidlech házené 2001 byla délka hrací doby rozdělena podle věku – družstva s hráči nad 16 let, družstva mládeže od 12 do 16 let a družstva žactva od 8 do 12 let. Přestávka byla pro všechny kategorie stejně dlouhá. Pokud byl stav po skončení utkání nerozhodný, následovalo po přestávce prodloužení. Prodloužení mělo dva poločasy a mezi nimi přestávku. Pokud byl stav utkání stále nerozhodný, následovalo druhé prodloužení se stejnou dobou trvání jako to první. Když ani tehdy nebylo rozhodnuto, postupovalo se při určení vítěze podle rozpisu příslušné soutěže. Dále byl v těchto pravidlech podrobně popsán závěrečný signál, a jak se mělo postupovat při předčasném ukončení hry nebo při porušení pravidel těsně před závěrečným signálem. Základy time-outu byly popsány už pod pravidlem hrací doby, ale podrobně byl vysvětlen na konci pravidel ve vysvětlivkách spolu s time-outem družstva.⁶¹

V dalších pravidlech z roku 2005 byla délka hrací doby rozdělena do kategorií stejně jako v předchozích pravidlech. Postup při prodloužení byl také stejný, ale navíc zde bylo vysvětleno jak postupovat, když měl být vítěz určen pomocí střelby 7 m hodů. K některým pravidlům byly připojeny ještě komentáře k podrobnějšímu popsání pravidla a díky tomu mohlo dojít k jeho lepšímu a rychlejšímu pochopení. Opět byly

⁵⁸ Pravidla házené 1985, s. 7 - 9

⁵⁹ Pravidla házené 1993, s. 8 - 10

⁶⁰ Pravidla házené 1997, s. 50 – 51

⁶¹ Pravidla házené 2001, s. 12 – 15

základy time-outu vysvětleny už pod pravidlem hrací doby a dovysvětleny až ve vysvětlivkách.⁶²

Hrací doba se v nejnovějších pravidlech házené z roku 2010 shoduje s hrací dobou v pravidlech předchozích. Jsou zde uvedeny délky hracích dob pro určité kategorie, dále je popsán postup při prodloužení, závěrečný signál a time-out. Ve vysvětlivkách na konci pravidel pak ještě time-out družstva.⁶³

4.1.1.3 Míč

V pravidlech 1945 bylo popsání míče velmi stručné. Byl zde uveden pouze materiál míče, v jakých rozměrech se měl pohybovat obvod míče a jaká měla být váha míče před začátkem zápasu.⁶⁴

V dalších pravidlech házené z roku 1974 byl míč popsán podrobněji. Míč musel mít jednobarevný kožený obal, musel obsahovat gumovou duši, musel být kulatý a nesměl být přehuštěn. Obvod a váha míče se lišila pro muže a dorostence a pro ženy a dorostenky. Byly uvedeny rozsahy, v kterých se váha a obsah míče mohly pohybovat. Pro každé utkání musely být připraveny dva míče odpovídající pravidlům. Míč ale mohl být během hry vyměněn pouze v nutných případech. K některým pravidlům byly připojeny komentáře.⁶⁵

Opět stručněji byl míč popsán v pravidlech z roku 1981. Materiál míče mohla být buď kůže, nebo umělá hmota a vnější materiál nesměl být lesklý nebo hladký. Obvod a váha míče se lišila pro muže a pro ženy. K utkání musely být opět připraveny dva míče. Při oficiálních mezinárodních střetnutích a mezinárodních soutěžích bylo povinností mít míč IHF, opatřený povolovací značkou.⁶⁶

V pravidlech házené 1985⁶⁷ a 1993⁶⁸ byla pravidla týkající se míče stejná jako v pravidlech z roku 1981.

Pravidla z roku 1997 přinesla rozměry míče pro více kategorií. Byly popsány rozměry míče pro muže a dorostence, míče pro ženy, žáky a mladší dorostence, míče pro mladší žáky a míče pro minižactvo.⁶⁹

⁶² Pravidla házené 2005, s. 9 - 12

⁶³ Pravidla házené 2010, s. 9 - 12

⁶⁴ Pravidla házené 1945, s. 19

⁶⁵ Pravidla házené 1974, s. 8 - 9

⁶⁶ Pravidla házené 1891, s. 9

⁶⁷ Pravidla házené 1985, s. 9

⁶⁸ Pravidla házené 1993, s. 11

V pravidlech házené 2001 jsou míče pro tři kategorie – míč pro muže a dorostence, míč pro ženy, dorostenky a starší žáky a míč pro žákyně a mladší žáky. Pravidla upřesňovala, že náhradní míč musel být během utkání k dispozici u stolku časoměřiče. Rozhodčí určil, kdy byl použit náhradní míč. Náhradní míč musel být ihned předán do hry, aby bylo přerušeno hru co nejkratší a nebylo nutné nařídit time-out.⁷⁰

V dalších pravidlech z roku 2005⁷¹ a 2010⁷² byly rozměry míče, kategorie i výměny míče stejné jako v pravidlech předchozích.

4.1.2 Hráčská ustanovení

4.1.2.1 Družstvo

Družstvo se v pravidlech z roku 1945 skládalo ze 7 hráčů – 3 útočníci, 2 záložníci, 1 obránce a 1 brankář. Družstvo nesmělo nastoupit k žádnému zápasu s menším počtem hráčů než 6. Každé družstvo muselo mít vždycky brankáře. V průběhu zápasu mohl počet hráčů v družstvu klesnout až na 5. Pokud klesl počet hráčů z důvodu vyloučení, zranění a jiných nepříjemností pod 5, musel rozhodčí hru ukončit.⁷³

V pravidlech z roku 1974 mělo každé družstvo 12 hráčů – 10 hráčů v poli a 2 brankáře. Na hřišti však mohlo být současně pouze 7 hráčů jednoho družstva – 6 hráčů v poli a brankář. Ostatní hráči byli střídajícími hráči. Brankář nikdy nesměl nahradit hráče v poli, ale hráč v poli mohl nahradit brankáře. K utkání muselo nastoupit z každého družstva nejméně 5 hráčů a jejich počet mohl být v průběhu utkání nebo i v prodloužení doplněn na 7. Ve hře se pokračovalo, i pokud počet hráčů jednoho z družstev klesl pod 5. Bylo popsáno, jak mají hráči provádět střídání, aby nedošlo k jejich diskvalifikaci. Byly vysvětleny i penalizace za špatné střídání. Pravidla stanovovala i oblečení hráčů při zápase, jak měla být provedena čísla na dresech a co mohli a naopak nesměli hráči nosit při zápase. Většina pravidel obsahovala i komentáře k upřesnění daného pravidla.⁷⁴

V pravidlech z roku 1981 zůstal počet hráčů v družstvu stejný jako v předchozích pravidlech. Upřesňovala, které osoby se mohou pohybovat v prostoru střídaček.

⁶⁹ Pravidla házené 1997, s. 13

⁷⁰ Pravidla házené 2001, s. 16

⁷¹ Pravidla házené 2005, s. 12

⁷² Pravidla házené 2010, s. 12

⁷³ Pravidla házené 1945, s. 15

⁷⁴ Pravidla házené 1974, s. 9 - 12

K utkání také mohlo nastoupit nejméně 5 hráčů, ale jeden z nich musel být uveden v zápise jako brankář. V zápase mohli hrát pouze hráči, kteří byli zapsáni v zápise o utkání a byli přítomni u zahajovacího hvizdu rozhodčího. Popsány byly i diskvalifikace za špatné střídání a další penalizace a dresy hráčů, ale v menším rozsahu než v předchozích pravidlech.⁷⁵

V pravidlech házené z roku 1985 nebyly žádné změny v počtu hráčů v družstvu. Navíc bylo popsáno chybné střídání, když na hrací plochu vstoupil nadpočetný hráč. Tento hráč obdržel vyloučení na 2 minuty a jiný hráč za něj na stanovenou dobu musel opustit hrací plochu. Pokud na hrací plochu vstoupil vyloučený hráč v době svého vyloučení, obdržel nový trest a na zbytek doby jeho prvního trestu musel opustit hrací plochu jiný hráč.⁷⁶

Z 12-ti hráčů se skládalo družstvo i v pravidlech z roku 1993 a museli být uvedeni v zápise o utkání. V každém případě muselo hrát družstvo s brankářem. Pravidlo o hráčích obsahovalo tři vysvětlivky, které se týkaly střídání brankářů při 7 hoďu, více chyb při jednom střídání a čelenky k upevnění dlouhých vlasů.⁷⁷

Pravidla házené z roku 1997 neobsahovala žádná nová ustanovení, co se týče družstva, ale chyběly zde vysvětlivky, které byly v předchozích pravidlech.⁷⁸

V pravidlech z roku 2001 mohlo družstvo ustanovit nejvýše 4 funkcionáře družstva. Funkcionáři nesměli být během utkání vystřídáni. Jeden z nich musel být označen jako odpovědný funkcionář družstva a pouze tato osoba byla oprávněna hovořit s časoměřičem nebo zapisovatelem a případně i s rozhodčím. Dále bylo popsáno, z kolika hráčů se skládalo družstvo, střídání hráčů a vybavení hráčů.⁷⁹

V pravidlech z roku 2005 bylo také rozděleno pravidlo o družstvu do tří kapitol jako v pravidlech z roku 2001. Bylo to: družstvo, střídání hráčů a vybavení hráčů. V roce 2005 byl stanoven nejvyšší počet hráčů v družstvu na 14 hráčů. Na hrací plochu mohlo opět nastoupit k utkání nejméně 5 hráčů. Pokud klesl jejich počet v průběhu hry pod 5, mohlo se pokračovat ve hře a záleželo na posouzení rozhodčí, zda a kdy bylo nezbytné utkání ukončit. V pravidlech byla blíže popsána činnost funkcionářů družstva a jejich povinnost. Dále pravidla obsahovala návod, jak postupovat při zranění hráče.

⁷⁵ Pravidla házené 1981, s. 9 – 11

⁷⁶ Pravidla házené 1985, s. 10 - 12

⁷⁷ Pravidla házené 1993, s. 11 - 15

⁷⁸ Pravidla házené 1997, s. 14 - 16

⁷⁹ Pravidla házené 2001, s. 17 - 19

Při zranění v době time-outu mohl rozhodčí povolit vstup dvěma oprávněným osobám z družstva, a to výhradně za účelem pomoci. Pokud na hřiště vstoupila další osoba, bylo to potrestáno jako neoprávněný vstup na hrací plochu.⁸⁰

Pravidlo o družstvu bylo v pravidlech házené z roku 2010 popsáno stejně jako v pravidlech z roku 2005.⁸¹

4.1.2.2 Brankář

Hra brankáře a to, co mu bylo dovoleno a naopak to, co mu dovoleno nebylo, bylo popsáno pod vlastním pravidlem. V pravidlech z roku 1945 hra brankáře ještě nebyla moc upřesněná. Bylo pouze uvedeno, že brankář mohl v brankovišti úmyslně zarazit míč nohou, nesměl ho však odkopnout. Pokud použil brankář výhody, které má v brankovišti, mimo toto území, následoval trest.⁸²

Podrobněji byly popsány povolení a zákazy brankáře v pravidlech házené z roku 1974. Byl například dovolen neomezený pohyb brankáře s míčem v brankovišti, dále mohl opustit brankoviště bez míče a zúčastnit se hry ve hřišti. Pokud se ale brankář stal hráčem v hřišti, začala pro něj platit pravidla jako pro hráče v poli. Bylo stanoveno, kdy brankář mohl a kdy naopak nemohl uchopit míč ze země a manipulovat s ním, dále kdy a kde se mohl v poli pohybovat. Výměna brankáře za hráče z pole se musela hlásit rozhodčím a bylo popsáno, jak měla být výměna provedena. Hráč z pole, který střídal brankáře, musel nejdříve změnit oblečení, než mohl vstoupit do brankoviště. K některým pravidlům byly připojeny komentáře k lepšímu objasnění pravidla.⁸³

Jak mohl být brankář vystřídán, co mu bylo dovoleno a co zakázáno, obsahovalo pravidlo o brankáři v pravidlech z roku 1981. Je zajímavé, že pod tím co bylo brankáři zakázané, bylo popsáno více věcí, než pod tím co bylo brankáři povolené.⁸⁴

V následujících pravidlech házené z roku 1985⁸⁵, 1993⁸⁶ a 1997⁸⁷ byly činnosti brankáře popsány stejně. Navíc bylo, že při provádění 7m hodů nesměl brankář překročit čáru hranice brankáře nebo její prodloužení dříve, než míč opustil ruku házejícího hráče.

⁸⁰ Pravidla házené 2005, s. 13 – 15

⁸¹ Pravidla házené 2010, s. 13 - 15

⁸² Pravidla házené 1945, s. 27

⁸³ Pravidla házené 1974, s. 24 - 26

⁸⁴ Pravidla házené 1981, s. 11 - 13

⁸⁵ Pravidla házené 1985, s. 12 – 14

⁸⁶ Pravidla házené 1993, s. 15 – 16

⁸⁷ Pravidla házené 1997, s. 17 - 18

V pravidlech z roku 2001 bylo vynecháno, že hráč z pole, který střídal brankáře, musel nejdříve změnit sportovní oblečení. Vynecháno bylo i to, že brankář nesměl míč, který dostal pod kontrolu úmyslně zahrát přes vlastní brankovou autovou čáru.⁸⁸

Seznam toho, co nebylo brankáři dovoleno, se postupně zkracoval. V pravidlech z roku 2005 bylo vynecháno další pravidlo a to, že se brankář nemohl po vyhazování znovu dotknout míče mimo brankoviště dříve, než se ho dotkl jiný hráč.⁸⁹

Další pravidla z roku 2010 žádné změny v pravidle o brankáři nepřinesla.⁹⁰

4.1.2.3 Hraní s míčem

Pravidla házené z roku 1945 obsahovala hraní míčem, nedovolené hraní míčem, hraní tělem a držení tělem. Hraní míčem znamenalo, že hráč mohl v poli držet míč 2 vteřiny. Aby mohl mít míč v držení déle než tuto stanovenou dobu, mohl jej vyhazovat nad hlavu nebo do země. Pod nedovolené hraní spadalo držení míče současně dvěma hráči, vytrhování nebo vyrážení míče soupeři z ruky, kopání do míče a držet míč déle než je stanovená doba pro držení míče. Míče, kterým hrál soupeř, se mohlo zmocnit, pouze když soupeř nebyl v bezprostředním dotyku s míčem. Nadhazováním míče nad hlavu se dávala soupeři možnost se míčem sportovním způsobem zmocnit. Bylo dáno, do jaké výšky musel být míč hozen, aby to bylo považováno za nadhoz. Pravidla stanovovala i trest, pokud byl míč držen, déle než byla stanovená doba. Hraní tělem bylo zakázáno. Hráč se mohl dotknout míče kteroukoliv částí těla, s výjimkou nohy od kolena dolů. Hráč se však nemohl úmyslně dotknout soupeře. Držení tělem bylo rovněž zakázáno.⁹¹

Jak se mohlo a nemohlo hrát s míčem, bylo podrobně popsáno v pravidlech z roku 1974. Hrát míčem se mohlo všemi částmi těla, s výjimkou nohy od kolena dolů. Bylo dovoleno libovolným způsobem míč házet, tlouci, strkat, hrát pěstí, zarážet a chytat. Míč se mohl držet o vteřinu déle, než bylo dovoleno v předchozích pravidlech. S míčem v ruce se mohly provést 3 kroky a bylo vysvětleno, kdy byl krok proveden. Byl povolen dribling s míčem a míč se mohl předat z jedné ruky do druhé. S míčem se mohlo hrát v různých polohách hráče. Naopak bylo zakázáno se vícekrát dotknout míče, dotknout

⁸⁸ Pravidla házené 2001, s. 21 - 22

⁸⁹ Pravidla házené 2005, s. 16 – 17

⁹⁰ Pravidla házené 2010, s. 16 - 17

⁹¹ Pravidla házené 1945, s. 26 - 28

se ho nohou od kolena dolů, vrhnout se po kutálejícím nebo ležícím míči a zahrát ho úmyslně mimo hřiště. Pokud se míč dotkl rozhodčího, pokračovalo se ve hře.⁹²

Roku 1981 bylo v pravidlech házené pravidlo hraní s míčem popsáno stejně jako v pravidlech předchozích. Chyběly ovšem komentáře k jednotlivým pravidlům. Nově se zde vyskytla zmínka o pasivní hře. Pasivní hra znamenala, že míč byl držen družstvem, aniž by byla zjevná snaha o útočnou akci. Pasivní hra se trestala volným hodem z místa, kde se nacházel míč v době přerušení hry.⁹³

V pravidlech házené z let 1985⁹⁴, 1993⁹⁵ a 1997⁹⁶ se hraní s míčem shodovalo s pravidly z roku 1981. Pouze v pravidlech z roku 1997 bylo zmíněno, že rozhodčí měli na pasivní hru upozornit signalizačním znakem. Volný hod byl nařízen, když ani po varování rozhodčím družstvo, které provádělo pasivní hru, nepodniklo zřetelný pokus směřující ke střele na branku.

Pravidla z roku 2001 přinášela pod pravidlem hraní s míčem samostatnou kapitolu s názvem pasivní hra. Obsahovala stejná nařízení jako v předchozích pravidlech. Nový byl pouze dodatek, že ve zvláštních situacích mohli rozhodčí i bez předchozího varovného signálu nařídit volný hod proti družstvu s míčem. Pasivní hra byla ještě vysvětlena na konci pravidel ve vysvětlivkách.⁹⁷

Pravidlo o hraní s míčem v pravidlech z roku 2005⁹⁸ a 2010⁹⁹ obsahovalo, že nebylo dovoleno hráči přešlápnout přes čáru ohraničující hřiště. Pravidlo stanovovalo i tresty a kdy má být hráč upozorněn na přešlápnutí. O pasivní hře se pravidla opět zmiňovala ve vysvětlivkách.

4.1.2.4 Dosažení gólu

Docílení branky, stanovila pravidla z roku 1945, když míč prošel celým brankou a těsně předtím nebyla porušena pravidla útočící stranou. Branka nemohla být uznána, pokud bylo docíleno branky po zapískání rozhodčího nebo zároveň s písknutím. Když se míč odrazil od brankové tyče, rohového praporku nebo od rozhodčího, byl stále ve

⁹² Pravidla házené 1974, s. 16 - 19

⁹³ Pravidla házené 1981, s. 15 - 17

⁹⁴ Pravidla házené 1985, s. 15 - 17

⁹⁵ Pravidla házené 1993, s. 18 - 20

⁹⁶ Pravidla házené 1997, s. 21 - 23

⁹⁷ Pravidla házené 2001, s. 25 - 27

⁹⁸ Pravidla házené 2005, s. 19 - 20

⁹⁹ Pravidla házené 2010, s. 19 - 20

hře. Míč byl ze hry, pokud přelétl pozemní nebo brankovou čáru, nebo pokud přešel ve vzduchu čáru celým svým objemem, i když opět dopadl do hřiště na zem.¹⁰⁰

Pravidla házené z roku 1974 obsahovala obrázek, na kterém bylo vysvětleno, kdy bylo dosaženo branky a kdy nikoliv. Aby bylo dosaženo branky, musel míč projít celým objemem za soupeřovu brankovou čáru a nesměl se při tom dopustit žádného přestupku proti pravidlům. Pokud se obránce provinil proti pravidlům v okamžiku, kdy bylo dosaženo branky, branka platila. Vlastní branka platila vždy ve prospěch soupeře. Bylo upřesněno, kdy má být branka uznána, a to když do přechodu míče za brankovou čáru zasáhne brankářova ruka a jaké to má následky. Po každé brance mělo výhoz družstvo, které obdrželo branku. Družstvo, které vhodilo více branek, se stalo vítězem. Pokud byl počet branek stejný u obou družstev, byla hra nerozhodná.¹⁰¹

Obrázek o docílení branky, v pravidlech z roku 1981, chyběl. Míč opět musel přejít celým svým objemem přes brankovou čáru, aby bylo dosaženo branky. Pokud rozhodčí nebo časoměřič přerušil hru před tím, než přešel míč přes brankovou čáru, nesměla se branka uznat. Pokud rozhodčí branku uznali a bylo zapískáno k výhozu, nebylo již možné branku anulovat. Vítězem se stalo družstvo s větším počtem dosažených branek. Výsledek byl nerozhodný, pokud měla obě družstva stejný počet branek.¹⁰²

Obrázek o dosažení gólu se opět objevil v pravidlech z roku 1985¹⁰³, 1993¹⁰⁴ a 1997¹⁰⁵. Kromě obrázku nedošlo k žádným dalším významným změnám v tomto pravidle.

V pravidlech z roku 2001¹⁰⁶, 2005¹⁰⁷ a 2010¹⁰⁸ bylo přidáno, že brankový rozhodčí potvrdí dvěma krátkými hvizdy a signalizačním znakem, že bylo dosaženo gólu.

¹⁰⁰ Pravidla házené 1945, s. 21

¹⁰¹ Pravidla házené 1974, s. 26 - 27

¹⁰² Pravidla házené 1981, s. 18 - 19

¹⁰³ Pravidla házené 1985, s. 19 - 20

¹⁰⁴ Pravidla házené 1993, s. 24 - 25

¹⁰⁵ Pravidla házené 1997, s. 26 - 27

¹⁰⁶ Pravidla házené 2001, s. 31 - 32

¹⁰⁷ Pravidla házené 2005, s. 23 - 24

¹⁰⁸ Pravidla házené 2010, s. 26 - 27

4.1.3 Hody

4.1.3.1 Provádění hodů

Všechny hody, které uváděla pravidla z roku 1945, se prováděly z místa, tzn. hráč provádějící hod, se nemohl při provádění hodu rozběhnout. Před provedením hodu musel mít hráč v ruce míč, a tím dával najevo rozhodčímu, že je připraven hod provést. Před provedením hodu však musel dát rozhodčí signál zapísknutím.¹⁰⁹

Podrobně bylo popsáno provádění hodu v pravidlech z roku 1974. Před provedením všech hodů musel hráč provádějící hod držet míč v ruce a ostatní hráči museli zaujmout správné postavení odpovídající příslušným pravidlům. Bylo zde rozděleno, které hody se prováděly po zapísknutí rozhodčím, a které bez zapísknutí rozhodčím. Pokud však při hodu, před kterým rozhodčí nepískal, došlo ke špatnému postavení hráčů družstva, musel rozhodčí postavení opravit a poté zapískat k pokračování ve hře. Dále bylo v pravidle popsáno, kdy musí rozhodčí zapískat, pokud došlo k nějakému přerušení ve hře. Hráč se musel při provádění hodů nepřetržitě dotýkat země alespoň částí jedné nohy a druhou nohu mohl opakovaně ze země zvednout a opět položit. Po některých hodech mohl hráč provádějící hod hrát s míčem pouze tehdy, když se míč dotkl jiného hráče nebo branky. Bylo stanoveno, že všichni soupeřovi hráči museli být, až do provedení hodu, nejméně tři metry od hráče provádějícího hod. Chybné postavení soupeřových hráčů rozhodčí neopravoval, pokud okamžitým provedením hodu vznikla výhoda házejícímu družstvu. Jestliže soupeřovi hráči nedodržovali vzdálenost nebo jiným nedovoleným způsobem zdržovali provedení hodu, museli být napomenuti a při opakování vyloučeni na časově omezenou dobu nebo do konce utkání. Všechny hody byly provedeny, jakmile míč opustil ruku hráče provádějícího hod.¹¹⁰

Pravidla z roku 1981 uváděla provádění hodů stručněji než pravidla z roku 1974. V prvním bodě, kdy před provedením všech hodů musel být míč v ruce rozehrávajícího hráče, a ostatní hráči museli zaujmout postavení podle příslušných pravidel, se pravidla shodovala. Při provádění hodů, které prováděl hráč v hřišti, musela být část jedné nohy v neustálém dotyku se zemí. Pravidla uváděla, v kterých situacích musela být hra zahájena hvizdem rozhodčího. Hod byl proveden, když míč opustil ruku

¹⁰⁹ Pravidla házené 1945, s. 22

¹¹⁰ Pravidla házené 1974, s. 37 - 38

házejícího a ze všech hodů bylo možné přímo dosáhnout branky. Bylo zde také popsáno, jak se měl rozhodčí zachovat při chybném postavení při provádění hodů.¹¹¹

V pravidle o provádění hodů se pravidla z roku 1985¹¹², 1993¹¹³, 1997¹¹⁴ a 2001¹¹⁵ shodovala s pravidly z roku 1981.

Rozehrávající hráč, spoluhráči rozehrávajícího hráče, bránící hráči, zahájení hry na zapískání a sankce – takto bylo uspořádáno pravidlo o provádění hodů v pravidlech z roku 2005¹¹⁶ a 2010¹¹⁷. Je zde popsáno, jak se má zachovat rozehrávající hráč, jeho spoluhráči a jeho soupeři, před zahájením hodu, během provádění hodu a po skončení hodu. Při přerušení hry musí rozhodčí znovu zapískat, aby se mohlo pokračovat ve hře, a je popsáno kdy. Jsou popsány i sankce za přestupky a jejich důsledky. Pokud se dopustí hráč přestupku při hodu, před kterým nemusí být zapískáno rozhodčím, musí dojít k opravě a následně provedení stejného hodu, před kterým musí být zapískáno rozhodčím. Pokud se dopustí hráč přestupku při hodu, před kterým musí být zapískáno rozhodčím, musí být přestupky potrestány. Přestupky, které bezprostředně následují a vztahují se k provedení hodu, musí být také potrestány. Dále musí být také potrestáni bránící hráči, kteří porušují pravidla při provádění hodů soupeřem.

4.1.3.2 Hody brankáře

Hod, který prováděl brankář, se v pravidlech z roku 1945, nazýval hod od branky. Tento hod se prováděl, jestliže míč přešel brankovou čáru mimo branku vinou hráče opačné strany. Při hodu musel stát brankář na brankovišti tam, kde se čára brankoviště stýká s čarou pro pokutový hod a až do okamžiku, kdy míč opustil ruku brankáře, musely být obě nohy v dotyku se zemí. Z hodu od branky nemohlo být přímo docíleno branky, ani vlastní. Brankář provádějící hod od branky, nemohl sám započít sólovou hru.¹¹⁸

Hod brankáře se v pravidlech házené 1974 nazýval vyhazování. Bylo popsáno, kdy se vyhazování nařizuje. Vyhazování prováděl brankář z brankoviště přes brankovou

¹¹¹ Pravidla házené 1981, s. 26 - 27

¹¹² Pravidla házené 1985, s. 26 – 27

¹¹³ Pravidla házené 1993, s. 32 – 33

¹¹⁴ Pravidla házené 1997, s. 37- 38

¹¹⁵ Pravidla házené 2001, s. 42 – 43

¹¹⁶ Pravidla házené 2005, s. 33 – 35

¹¹⁷ Pravidla házené 2010, s. 34 - 36

¹¹⁸ Pravidla házené 1945, s. 25

čáru, provádělo se libovolným způsobem a nebylo možné z něj přímo vstřelit branku. Při vyhazování se neměli soupeřovi hráči dotknout čáry volného hodu ani ji překročit.¹¹⁹

Stručně byl hod brankáře neboli vyhazování popsán v pravidlech z roku 1981. Vyhazování se provádělo, pokud se míč dostal přes brankovou – autovou čáru. Když míč během hry zůstal ležet v brankovišti, musel jej brankář vyhazováním zahrát ve směru hřiště. Vyhazování se provádělo bez zapískání rozhodčího z brankoviště přes čáru brankoviště. Po provedení vyhazování se směl brankář opět míče dotknout, až kdy se jej mezitím dotknul jiný hráč.¹²⁰

V pravidlech z roku 1985¹²¹, 1993¹²² a 1997¹²³ se vyhazování lišilo od pravidel z roku 1981 pouze tím, že vyhazování bylo provedeno, když míč, odehraný brankářem, přešel brankoviště.

V roce 2001 se v pravidlech házené navíc objevil v pravidle vyhazování pouze dovětek, že hráči druhého družstva se mohou zdržovat u čáry brankoviště, ale mohou se míče dotknout až poté, když přešel čáru brankoviště.¹²⁴

V jakých situacích se nařizuje hod brankáře (vyhazování) uváděla pravidla z roku 2005¹²⁵ a 2010.¹²⁶ Jsou zde popsány čtyři situace. Ve všech uvedených situacích je míč mimo hru. Dále je popsáno, jak se hod brankáře provádí, což se shoduje s pravidly z předchozích let.

4.1.3.3 Hody prováděné hráčem v poli

Pravidla z roku 1945 obsahovala trestný hod, volný hod, hod z rohu, hod ze středu, vhazování, pokutový hod a hod rozhodčího. Z trestného hodu bylo možno docílit branky i přímo. Hráči museli být vzdáleni nejméně 4 m od hráče, který hod prováděl, a museli být mimo brankoviště. Trestný hod se mohl provádět jednou nebo oběma rukama a nesměla při něm být započata sólová hra. Pro provádění volného hodu platí stejná ustanovení jako pro hod trestný, kromě ustanovení, kde ostatní hráči museli stát mimo brankoviště. Hod z rohu byl nařizován, pokud byl míč zahrán za brankovou čáru

¹¹⁹ Pravidla házené 1974, s. 29

¹²⁰ Pravidla házené 1981, s. 21

¹²¹ Pravidla házené 1985, s. 21 – 22

¹²² Pravidla házené 1993, s. 26 – 27

¹²³ Pravidla házené 1997, s. 30

¹²⁴ Pravidla házené 2001, s. 35

¹²⁵ Pravidla házené 2005, s. 27

¹²⁶ Pravidla házené 2010, s. 29

vlastním hráčem. Mohl být prováděn jednou nebo oběma rukama a přímo z něho mohlo být docíleno branky. Při provádění hodu z rohu musel jeden ze záložníků nebo obránce zaujmout místo ve středním poli, které směl opustit teprve tehdy, jakmile dal rozhodčí písknutím znamení k provedení hodu. Hráč, který tento hod prováděl, nesměl sám započít sólovou hru. Hodem ze středu hřiště se zahajovala hra. Následoval po písknutí rozhodčího a musel být proveden nejdéle do 2 vteřin po zapískání. Hod prováděl střední útočník a z tohoto hodu nemohla být přímo vstřelena branka. Hráč provádějící hod mohl míč hodit dopředu nebo na stranu, dozadu pouze při počtu pěti hráčů. Hod ze středu se prováděl tak, že alespoň jedna noha hráče, který hod prováděl, musela být ve stálém styku se zemí na místě, odkud se hod provádí. Když vlétl míč do zázemí, následovalo vhazování míče do hřiště tou stranou, která to nezavinila. Vhazování se provádělo z místa, kde míč hřiště opustil. Vhazující hráč musel stát oběma nohama za pomezí čarou a míč musel vhodit oběma rukama přes hlavu. Ostatní hráči v poli museli být od tohoto hráče vzdáleni 4 m. Z vhazování nemohlo být docíleno branky, ani vlastní. Hráč provádějící hod nemohl započít sólovou hru. Pokud byl hod špatně proveden, vhazuje druhá strana. Pokutový hod prováděl útočník z místa určeného pro pokutový hod proti středu branky ve vzdálenosti 6 m. Ostatní hráči museli být od házejícího hráče vzdáleni nejméně 4 m. Házející hráč musel hod provést do 2 vteřin po zapískání rozhodčím. Pokud brankář vyrazil míč do hřiště, byl míč ve hře a mohl jím hrát i hráč, který hod prováděl. Porušil-li obránce, záložník nebo brankář pravidla při provádění pokutového hodu a branky bylo přesto docíleno, musela být branka uznána. Pokud po chybě branky docíleno nebylo, pokutový hod se opakoval. V případech sporných chyb, nebo když se dopustili chyb dva soupeři současně, prováděl hod rozhodčí. Hráči se nemohli přiblížit k míči na blíže než 4 m, dokud se míč nedotkl země. Pravidla obsahovala pod dalšími pravidly, kdy měly být jednotlivé hody nařízeny.¹²⁷

Další pravidla z roku 1974 obsahovala výhoz, vhazování, hod z rohu, volný hod, sedmimetrový hod a hod rozhodčího. Výhoz byl hod, který se prováděl na začátku hry družstvem, které při losování zvolilo míč. V druhém poločase mělo výhoz druhé družstvo a před prodloužením se znovu losovalo o výhoz a stranu. Dále výhoz následoval po docílení každé branky a vyhazovalo družstvo, které branku obdrželo. Hodu předcházelo zapískání rozhodčího a do tří vteřin po zapískání musel být výhoz proveden. Při výhozu museli být všichni hráči na své polovině hřiště, přičemž nesměli

¹²⁷ Pravidla házené 1945, s. 20, 22 - 31

být hráči soupeře k hráči provádějícímu výhoz blíže než 3 m. Dalším hodem bylo vhazování, které se provádělo při přechodu míče celým svým objemem přes postranní čáru. Provádělo se bez zapískání a z místa, kde míč opustil hřiště. Z tohoto hodu nemohla být přímo vstřelena branka. Ustanovení pro hod z rohu se shodují s ustanoveními z pravidel házené 1945. Ustanovení pro volný hod obsahovala situace, ve kterých se volný hod nařizoval a jak se prováděl. Volný hod se prováděl bez zapískání rozhodčího a z místa, na kterém došlo k přestupku. Jestliže hráč provádějící hod stál na správném místě, nemohl již míč položit nebo s ním udeřit o zem. Při provádění tohoto hodu se nesměli hráči provádějícího družstva dotknout čáry volného hodu a ani ji překročit. Z volného hodu mohla být přímo dosažena branka. Pravidlo o volném hodu bylo popsáno velmi podrobně a byly k němu připojeny i komentáře. Hodem, který byl opět podrobně popsán, byl hod sedmimetrový. Ustanovení také obsahovala, kdy se tento hod nařizoval, jak měl být prováděn a jak se při chybách při provádění tohoto hodu měl zachovat rozhodčí. Hráč, který prováděl tento hod, se nesměl dotknout čáry sedmimetrového hodu ani ji překročit. Hod byl prováděn pouze jako přímý hod na branku a brankář se při něm mohl volně pohybovat, ale musel dodržet 3metrovou vzdálenost od házejícího hráče. Dále pravidlo obsahovalo, co následovalo, když se některý hráč dotkl čáry volného hodu a kdy ho mohou rozhodčí nařídit. Pravidla obsahovala i hod rozhodčího. Pod ustanovením o hodu rozhodčího se nacházelo, kdy se hod nařizoval, jak se prováděl a jak měli být hráči rozmístěni. Hod prováděl rozhodčí bez zapískání tím, že udeřil míčem o zem na místě, kde byl míč při přerušení hry. K většině ustanovení o hodech byly připojeny komentáře.¹²⁸

V dalších pravidlech z roku 1981 byly hody popsány stručněji a bez komentářů. Nacházely se zde hody jako výhoz, vhazování, volný hod, 7m hod a hod rozhodčího. V pravidle o výhozu se pravidla shodovala s pravidly z roku 1974. Dalším hodem bylo vhazování. Vhazování se provádělo stejně jako v předchozích pravidlech, lišilo se pouze tím, že hráč provádějící vhazování, musel stát jednou nohou na postranní čáře nikoli za ní. Ustanovení o volném hodu opět obsahovala, kdy se volný hod nařizoval, jak se prováděl, jak se u hodu měli chovat ostatní hráči družstva a jak měli postupovat rozhodčí při přestupcích u tohoto hodu. Volný hod se shodoval s ustanoveními z pravidel předchozích, pouze byla některá pravidla připsána. Byla-li hra přerušena, aniž by došlo k porušení pravidel, a jedno družstvo je v držení míče, pokračuje toto družstvo

¹²⁸ Pravidla házené 1974, s. 27 - 37

hodem ve hře z místa, na kterém se nacházel míč v době přerušení hry po hvizdu rozhodčího. Dále po odpískání volného hodů proti družstvu, které bylo v držení míče, musel být míč hráčem, který jej držel, okamžitě položen. Ustanovení o 7m hodu a hodu brankáře se shodovala s pravidly předchozími. U hodu brankáře se nově objevilo, že o míč bojovali dva hráči.¹²⁹

Pravidla z roku 1985 obsahovala stejné hody jako pravidla z roku 1981. Ustanovení o hodech se lišila pouze u hodu rozhodčího, kde bylo stanoveno, že po hodu rozhodčím se s míčem mohlo hrát, když dosáhl nejvyššího bodu své dráhy.¹³⁰

Ustanovení o hodech se v pravidlech házené z roku 1993 shodovala s pravidly z roku 1985. Pouze u volného hodu bylo dovysvětleno místo provedení volného hodu. Pod 7m hodem se objevilo další nařízení tohoto hodu za neoprávněné zapískání při jasné brankové příležitosti. Pod pravidlem o hodu rozhodčího se objevil dovětek, že se musela vždy přerušit hrací doba – time-out.¹³¹

Pravidla házené 1997 přinášela opět stejné hody a v jejich ustanoveních jen nepatrné změny. V pravidle o výhozu hráči útočícího družstva nesměli před provedením výhozu překročit středovou čáru. Pokud se tak stalo, byl nařízen volný hod ve prospěch bránícího družstva. Dále se při výhozu po dosažení gólu mohli hráči družstva, které výhoz neprovádělo, zdržovat na obou polovinách hracího pole. Pokud hráči útočícího družstva při volném hodu prováděném na zapískání překročili čáru volného hodu nebo se jí dotkli dříve, než míč opustil ruku házejícího hráče, byl nařízen volný hod pro bránící družstvo. Při 7m hodu musel rozhodčí přerušit hrací dobu a dát time-out.¹³²

Pravidla z roku 2001 obsahovala všechny hody jako pravidla předchozí kromě hodu rozhodčího. Ustanovení o výhozu a vhazování se shodovala s pravidly z roku 1997. Pravidlo o volném hodu bylo rozděleno na nařízení volného hodu a provádění volného hodu. Pod nařízením volného hodu byly situace, kdy měl rozhodčí zásadně přerušit hru s tím, že bude znovu zahájena volným hodem druhého družstva. Rozhodčí měli podporovat plynulost hry a to tím, aby se vyvarovali předčasných přerušení hry nařizováním volných hodů. Dále byly popsány situace, kdy se nařizoval volný hod ke znovuzahájení hry v určitých případech, kdy byla hra přerušena. Volný hod se prováděl bez zapískání nebo po zapískání, záleželo na situaci, která přerušila hru

¹²⁹ Pravidla házené 1981, s. 19 - 26

¹³⁰ Pravidla házené 1985, s. 20 - 26

¹³¹ Pravidla házené 1993, s. 25 - 31

¹³² Pravidla házené 1997, s. 28 - 36

předcházela. Pravidlo se zmiňovalo i o přerušení hry kvůli porušení pravidel a následnému osobnímu trestu. Hod nemohl být nikdy proveden z brankoviště rozehrávajícího družstva ani z vnitřního prostoru čáry volného hodu družstva soupeře. Dále se provádění volného hodu shodovalo s pravidly 1997. Další pravidlo o 7m hodu bylo opět rozděleno na nařízení 7m hodu a na provádění 7m hodu. Pod nařízením hodu byly popsány 3 situace, kdy se hod nařizoval. Rozhodčí měli zasahovat teprve tehdy, kdy si byli zcela jisti, že bylo skutečně oprávněné a nutné nařídit 7m hod. Provedení hodu se od předchozích pravidel nelišilo. Pouze bylo doplněno, kde museli být postaveni spoluhráči střílejícího hráče a jeho soupeři a nebylo dovoleno střídání brankáře, pokud byl hráč s míčem připraven ve střelecké pozici k provedení hodu.¹³³

Stejně hody jako v pravidlech z roku 2001 se nacházely i v pravidlech házené 2005. V pravidle o výhozu nebyly učiněny žádné změny. V pravidle o vhazování bylo upřesněno, odkud se mělo vhazovat, pokud se míč dotkl stropu nebo předmětů nad hrací plochou. Další odchylka od předchozích pravidel byl 7m hod. Při nařízení 7m hodu nemuseli rozhodčí dávat time-out, mohli ho dát pouze, pokud došlo k podstatnému zdržení. Při provádění 7m hodu nemohl stát střílející hráč dál než 1 m od čáry 7m hodu.¹³⁴

Všechna ustanovení o výhozu, vhazování, volném a 7m hodu v pravidlech házené z roku 2010 se shodují s pravidly z roku 2005.¹³⁵

4.1.4 Tresty

4.1.4.1 Přestupky a provinění

Pravidlo o přestupcích a provinění se objevilo až v pravidlech z roku 2001. Bylo zde popsáno, jak bylo dovoleno odebrat míč soupeři, blokovat soupeře, udržovat tělesný kontakt se soupeřem a jak používat ruce a paže k získání nebo zblokování míče. Pravidla obsahovala i jakým způsobem hráči není dovoleno odebírat míč, blokovat, držet a omezovat soupeře. Pokud došlo k porušení pravidel, při nichž akce směřovala proti soupeři a nikoliv proti míči, následovalo progresivní trestání. Progresivní trestání znamenalo, že nestačilo při takovém porušení pravidel nařídit pouze volný nebo 7m

¹³³ Pravidla házené 2001, s. 33 - 41

¹³⁴ Pravidla házené 2005, s. 25 - 32

¹³⁵ Pravidla házené 2010, s. 27 - 33

hod, pokud přestupek přesahoval míru nedodržování pravidel, která se normálně vyskytovala v boji o míč. Tělesné a slovní projevy, které se neslučovaly se sportovním duchem, se posuzovaly jako nesportovní chování, na které se používalo progresivní trestání. Dále bylo stanoveno, ve kterých případech byl hráč diskvalifikován, pokud napadl soupeře způsobem ohrožujícím zdraví. Diskvalifikací se trestalo i hrubé nesportovní chování. Za násilnost během hrací doby, musel být provinivší se hráč vyloučen do konce utkání a násilnost mimo hrací dobu, měla za následek diskvalifikaci. Po porušení pravidel následoval volný hod pro družstvo soupeře, a pokud byla porušením pravidel zmařena jasná branková příležitost, následoval 7m hod pro družstvo soupeře.¹³⁶

Pravidla házené z roku 2005 se shodovala v přestupcích a proviněních s pravidly předchozími.¹³⁷

V nejnovějších pravidlech z roku 2010 se pravidlo o přestupcích a proviněních nazývá fauly a nesportovní chování. Jsou zde popsány dovolené akce, fauly nemající za následek osobní tresty, fauly vyžadující osobní trest, fauly vyžadující okamžité vyloučení na 2 minuty, fauly vyžadující diskvalifikaci, diskvalifikace za zvláště bezohledné zákroky, nesportovní chování vyžadující osobní trest, nesportovní chování vyžadující progresivní potrestání, nesportovní chování vyžadující okamžité vyloučení na 2 minuty, hrubé nesportovní chování vyžadující diskvalifikaci a diskvalifikace za mimořádné nesportovní chování. Pod jednotlivými body jsou popsány přestupky, které do nich spadají a jaké za ně následuje potrestání.¹³⁸

4.1.4.2 Tresty

Pravidlo o vyloučení hráče se objevilo v pravidlech házené z roku 1945. Po dobu, kdy byl hráč vyloučen, se nesměl žádným způsobem hry účastnit a musel hřiště úplně opustit. V pravidle bylo popsáno, v jakých situacích musel být hráč ihned a bez napomenutí vyloučen. V jiných situacích musel být hráč nejprve jednou napomenut a po opakování přestupku vyloučen.¹³⁹

V dalších pravidlech z roku 1974 se samotné pravidlo o trestech neobjevilo, ale tresty byly popsány pod pravidlem o rozhodčích. Obsahovalo nesportovní chování,

¹³⁶ Pravidla házené 2001, s. 28 - 30

¹³⁷ Pravidla házené 2005, s. 21 - 22

¹³⁸ Pravidla házené 2010, s. 21 - 26

¹³⁹ Pravidla házené 1945, s. 34 - 35

vyloučení a další vyloučení, vyloučení do konce utkání, vyloučení brankáře, diskvalifikaci a zdržování hry.¹⁴⁰

Pravidlo o trestech už v pravidlech z roku 1981 bylo konkrétně rozvedeno. Obsahovalo, kdy bylo možné udělit napomenutí, jak se napomenutí oznamovalo, ve kterých situacích musel být hráč vyloučen, kdy musela být nařízena diskvalifikace, ve kterých situacích se nařizovalo vyloučení do konce utkání, nesportovní chování a vyloučení brankáře. Napomenutí hráče se oznamovalo zvednutím žluté karty, vyloučení a diskvalifikace se signalizovala pomocí signalizačních znaků. Ustanovení o trestech obsahovala, jak se u jednotlivých trestů měl chovat rozhodčí, kdy měl být hráč napomenut, jaký následoval trest a kde se hráč nacházel v době trestu. Na konci pravidel byl ještě přehled trestů uspořádaný do tabulky.¹⁴¹

Pravidlo o trestech v pravidlech z roku 1985 se shodovalo s pravidly házené z roku 1981. Navíc bylo popsáno pouze vykázání. Vykázat se muselo za násilnosti na hrací ploše a rozhodčí to oznamoval signalizačním znakem. Oproti předchozím pravidlům chyběla v těchto pravidlech tabulka s přehledem trestů. Naopak byla navíc ve vysvětlivkách objasněna diskvalifikace a vyloučení, časový trest za „jiného hráče“, progresivní trestání, nesportovní chování, hrubé porušení pravidel, hrubé nesportovní chování a konec času vyloučení.¹⁴²

Pravidla házené z roku 1993 se v pravidle o trestech shodovala s pravidly z roku 1985, ale ve vysvětlivkách byly popsány pouze následky přímé diskvalifikace a vyloučení ve spojení s přímou diskvalifikací.¹⁴³

Ustanovení o trestech v pravidlech z roku 1997 byla stejná jako v pravidlech předchozích. Pouze vykázání se změnilo na vyloučení do konce utkání, ale podstata zůstala nezměněná. Na konci pravidel ve vysvětlivkách bylo popsáno progresivní trestání, nesportovní chování, hrubé porušení pravidel, hrubé nesportovní chování, následky přímé diskvalifikace a vyloučení ve spojení s přímou diskvalifikací.¹⁴⁴

V dalších pravidlech z roku 2001 bylo pravidlo o trestech rozděleno na napomenutí, vyloučení, diskvalifikaci, vyloučení do konce utkání, více přestupků v jediné situaci a porušení pravidel mimo hrací dobu. V ustanovení o diskvalifikaci byla

¹⁴⁰ Pravidla házené 1974, s. 41 - 44

¹⁴¹ Pravidla házené 1981, s. 27 - 30

¹⁴² Pravidla házené 1985, s. 28 - 32

¹⁴³ Pravidla házené 1993, s. 33 - 38

¹⁴⁴ Pravidla házené 1997, s. 39 - 43

upřesněna doba diskvalifikace. Platnost diskvalifikace byla jen v utkání, v kterém byla udělena, kromě některých výjimek, které zde byly popsány. V pravidle bylo vynecháno, jak se postupovalo, pokud byl vyloučen nebo diskvalifikován brankář. Pokud se hráč dopustil více přestupků, byl potrestán jedním, nejpřísnějším z odpovídajících trestů. Byly však popsány výjimky, při kterých bylo družstvo vždy redukováno na hrací ploše po stanovenou dobu. Ve vysvětlivkách bylo popsáno pouze nesportovní chování a hrubé nesportovní chování.¹⁴⁵

V pravidlech házené z roku 2005 se shodovalo uspořádání pravidla o trestech s pravidly z roku 2001. Lišila se pouze v některých ustanoveních. U vyloučení bylo upřesněno, že jestliže doba vyloučení nevypršela ke konci prodloužení, nebyl vyloučený hráč oprávněn k účasti na následné střelbě 7m hodů. U vyloučení do konce utkání bylo upřesněno, když byl do konce utkání vyloučen hráč, kterému právě probíhala doba vyloučení, nebo způsobil redukcí družstva, byl vyloučen do konce utkání. Ve vysvětlivkách se opět objevilo pouze nesportovní chování a hrubé nesportovní chování.¹⁴⁶

V posledních pravidlech házené z roku 2010 je v pravidle o trestech vynecháno vyloučení do konce utkání a ve vysvětlivkách nejsou žádné zmínky k pravidlu o trestech, jinak se v ustanoveních pravidla shodují s pravidly předchozími.¹⁴⁷

4.1.5 Osoby odpovědné za správný průběh utkání

4.1.5.1 Rozhodčí

Pravidla házené 1945 obsahovala pravidlo práva a povinnosti rozhodčího. Rozhodčí dohlížel na dodržování pravidel a rozhodoval o všech sporných otázkách na hřišti během hry a to s konečnou platností. Rozhodčímu mohli radit pomezní nebo i brankoví rozhodčí, ale konečné rozhodnutí patřilo pouze rozhodčímu, který zápas řídil. Pokud během zápasu došlo ke změně povětrnostních podmínek, mohl rozhodčí utkání prozatímne přerušit nebo ukončit. Musel to však sdělit kapitánům družstev a musel postupovat podle předpisů. Rozhodčí musel každé přerušení a znovuzahájení hry oznámit písknutím a pouze rozhodčí byl oprávněn měřit čas. O způsobilosti hřiště

¹⁴⁵ Pravidla házené 2001, s. 44 - 49

¹⁴⁶ Pravidla házené 2005, s. 36 - 40

¹⁴⁷ Pravidla házené 2010, s. 37 - 40

rozhodoval také rozhodčí, přesvědčoval se o úpravě hřiště a přesvědčil se, zda vyhovoval míč. Dále byl rozhodčí povinen vyhovět žádosti kapitánů o umožnění provedení konfrontace hráčů. Porovnával průkazy se zápisem, prohlédl průkazy, zda byly administrativně v pořádku, a přesvědčil se, zda kapitáni zápis řádně vyplnili a vlastnoručně ho podepsali. Během zápasu rozhodčí vedl zápis, v němž poznamenával důležité body a potom vydal celkový posudek o zápase. V pravidle byly i stručně popsány povinnosti kapitána před zápasem a jak vyplňovat zápis o utkání.¹⁴⁸

Podrobně byly popsány práva a povinnosti rozhodčího v pravidlech z roku 1974. Každou hru řídili dva rovnoprávní rozhodčí, kterým pomáhali časoměřič a zapisovatel. Dohled rozhodčího na chování hráčů začínal jeho vstupem na hřiště a končil jeho opuštěním. Před zahájením hry musel rozhodčí zkontrolovat stav hřiště a provést losování za přítomnosti obou kapitánů družstev. Celou hru museli řídit stejní rozhodčí. Rozhodčí v poli a brankový rozhodčí si v průběhu hry měnili strany. Bylo popsáno, které situace pískal rozhodčí v poli a které brankový rozhodčí. Pokud oba rozhodčí odpískali přestupek proti pravidlům a neshodli se v názoru, které družstvo mělo být potrestáno, platilo vždy rozhodnutí rozhodčího z pole. Oba rozhodčí měli právo hru přerušit a ukončit. Dále bylo popsáno, jak se měli zachovat rozhodčí, pokud došlo k porušení pravidel z důvodu nesportovního chování a hrubých provinění. Rozhodčí a další osoby odpovědné za správný průběh utkání, byli povinni dokonale znát pravidla a používat je ve sportovním duchu. Pravidlo uvádělo, že rozhodčím bylo vyhrazeno černé oblečení, a obsahovalo ustanovení o trestech, zapisovateli a časoměřiči.¹⁴⁹

Ustanovení v pravidle o rozhodčích v pravidlech z roku 1981 se shodovala s pravidly předchozími, pouze byla některá ustanovení přidána a některá zkrácena. Zkráceno bylo například ustanovení, které uvádělo, co musel pískat rozhodčí v poli a brankový rozhodčí. Přidáno bylo, že rozhodčí odpovídají po utkání za správně vyplněný zápis a proti rozhodnutí rozhodčích, která byla v rozporu s pravidly, mohl být podán protest.¹⁵⁰

Pravidlo o rozhodčích se v pravidlech házené z roku 1985,¹⁵¹ 1993,¹⁵² a 1997¹⁵³ shodovalo s pravidly z roku 1981.

¹⁴⁸ Pravidla házené 1945, s. 35 - 38

¹⁴⁹ Pravidla házené 1974, s. 39 - 46

¹⁵⁰ Pravidla házené 1981, s. 30 - 33

¹⁵¹ Pravidla házené 1985, s. 32 - 34

¹⁵² Pravidla házené 1993, s. 39 - 41

¹⁵³ Pravidla házené 1997, s. 44 - 45

V pravidle o rozhodčích v pravidlech házené z roku 2001 žádné zásadní změny také nenastaly, pouze bylo vynecháno ustanovení, které obsahovalo, co měl pískat rozhodčí v poli a co brankový rozhodčí.¹⁵⁴

V dalších pravidlech z roku 2005 bylo vynecháno v pravidle o rozhodčích ustanovení o výměnách stran rozhodčích. V dalších ustanoveních se pravidlo shodovalo s pravidly předchozími.¹⁵⁵

Ani v posledních pravidlech házené nenastaly žádné zásadní změny v pravidle o rozhodčích. Pouze k některým ustanovením byly připojeny poznámky a nově se objevilo, že rozhodčí a delegáti mohou používat elektronická zařízení pro vzájemnou interní komunikaci.¹⁵⁶

4.1.5.2 Časoměřič a zapisovatel

Zmínka o časoměřiči a zapisovateli se objevila až v pravidlech házené z roku 1974 pod pravidlem o rozhodčích. Zapisovatel vedl zápis o utkání a společně s časoměřičem kontroloval střídání hráčů. Ustanovení o časoměřiči stanovovalo, které body musel kontrolovat a zřetelným signálem ukončoval poločas a konec utkání. Bylo dovoleno úlohu zapisovatele a časoměřiče sloučit. Pravidla obsahovala i komentáře k jednotlivým ustanovením pro lepší pochopení činností zapisovatele a časoměřiče.¹⁵⁷

V pravidlech z roku 1981 už byli zapisovatel a časoměřič pod samostatným pravidlem. Byla zde stejná ustanovení jako v pravidlech předchozích a další byla přidána. Časoměřič musel při přerušení hry oznámit odpovědným vedoucím obou družstev odehraný čas nebo kolik času zbývá do konce utkání. Dále bylo popsáno, jak se měří čas při vyloučení hráče. Bylo stanoveno, kdy dával časoměřič signál o ukončení hry.¹⁵⁸

Další pravidla z roku 1985 se shodovala v pravidle o zapisovateli a časoměřiči s pravidly z roku 1981. Pouze bylo připsáno, že musel časoměřič oznámit konec vyloučení vyloučenému hráči, případně odpovědnému funkcionáři družstva.¹⁵⁹

¹⁵⁴ Pravidla házené 2001, s. 50 - 52

¹⁵⁵ Pravidla házené 2005, s. 41 - 42

¹⁵⁶ Pravidla házené 2010, s. 41 - 42

¹⁵⁷ Pravidla házené 1945, s. 45 - 46

¹⁵⁸ Pravidla házené 1981, s. 33 - 34

¹⁵⁹ Pravidla házené 1985, s. 34 - 35

Pravidlo o časoměřiči a zapisovateli bylo v pravidlech z roku 1993 zkráceno. Obsahovalo pouze činnosti zapisovatele, co kontroloval časoměřič a oznamování časoměřiče o přerušení hrací doby nebo konci doby vyloučení.¹⁶⁰

V pravidlech házené 1997 mohl časoměřič používat na oznámení času návratu hráče do hry kartu, kterou měl postavenou na stolku časoměřiče. Pokud takové zařízení k dispozici neměl, předával kartu odpovědnému funkcionáři družstva. Ostatní ustanovení se shodovala s pravidly z roku 1993.¹⁶¹

V pravidlech z roku 2001 bylo popsáno, za které úkony měl odpovědnost zásadně časoměřič a za které zapisovatel. Za kontrolu počtu hráčů a funkcionářů v prostorech pro střídání a odchod a vstup střídajících hráčů odpovídali společně. Pokud nebyla k dispozici veřejná časomíra, musel časoměřič informovat o všech přerušeních času a o zbývajícím času funkcionáře obou družstev.¹⁶²

Pravidla házené z roku 2005¹⁶³ a 2010¹⁶⁴ se v pravidle o časoměřiči a zapisovateli shodovala s pravidly z roku 2001.

¹⁶⁰ Pravidla házené 1993, s. 41 - 42

¹⁶¹ Pravidla házené 1997, s. 47 - 48

¹⁶² Pravidla házené 2001, s. 53

¹⁶³ Pravidla házené 2005, s. 43

¹⁶⁴ Pravidla házené 2010, s. 43

5 Syntetická část práce

Tato část práce se zabývá změnami v jednotlivých pravidlech házené. V první kapitole jsou změny v pravidlech házené již z pravidel z roku 1936, 1945, 1949 a 1952. Pravidla házené 1936, 1949 a 1952 jsem získala, ale hlavní změny, ke kterým v těchto pravidlech došlo, jsem našla na internetu.

Od roku 2005 jsem objevila samostatně popsané změny v pravidlech, z tohoto důvodu jsou poslední dvě vydaná pravidla házené popsána podrobněji.

5.1 Změny v pravidlech házené od roku 1936 do roku 1952

V roce 1936 došlo v pravidlech házené ke změnám a za tu nejzávažnější považujeme změnu ve velikosti brankoviště na hřišti. Brankoviště se podle jugoslávského vzoru změnilo na půlkruhové o poloměru 6 m a hra se stala zajímavější.

Další pravidla z roku 1945 přinášejí více změn. Jednou z nich byla změna ve velikosti hřiště, která udávala maximální a minimální rozměry velikosti hřiště. Dále byla zavedena změna rozdělení třetin, což znamenalo, že střední třetina měla pohyblivé rozměry podle velikosti hřiště. Provádění hodů bylo také upraveno a jednalo se hlavně o provádění hodu trestného. Další změnou byly vysvětlivky v pravidlech, které byly zveřejněny tak, aby usnadnily rozhodování a aby mohlo být rozhodování jednoznačné.

Rok 1949 přinášel úpravu pravidel, kterými se podařilo vyřešit otázku statické obrany. Pravidlo, které bylo zavedeno, upřesňovalo hru záložníků. Záložníci museli opustit vlastní obrannou polovinu hřiště, jakmile míč přešel z pole středního do pole útočeného. Nově bylo zavedeno střídání hráčů. Změněno bylo také držení míče z 2 vteřin na 3 vteřiny a driblovat míčem se mohlo třemi úkony za sebou. Hra se velmi zkvalitňovala a tomu přispíval odborný výcvik, příručky, články v odborných časopisech, kurzy a soustředění hráčů a činovníků. Házená tedy dostávala vědecký a odborný základ.

K další změně pravidel došlo v roce 1952 a tou bylo driblování míčem. Driblování míčem bylo povoleno pouze s dvěma úkony (nadhaz nebo úder o zem) a třetím úkonem již musela být přihrávka.¹⁶⁵

¹⁶⁵ <http://www.tjbozkov.banda.cz/clanek/12278/historie-narodni-hazene/>

5.2 Změny v pravidlech házené z roku 1974

Hlavní úkolem pravidel házené z roku 1974 bylo zajistit jednotnost řízení hry s oficiálním výkladem technické komise IHF, a tím přispět k dalšímu zvyšování úrovně házené u nás.¹⁶⁶

Oproti pravidlům předchozím byly v těchto pravidlech stanoveny pevné rozměry hřiště pro oficiální soutěže na 40 x 20 m a dále i rozměry branky na 2 x 3 m. Vyvinulo se i pravidlo o míči. Existovaly házenkářské míče pro různé kategorie a na utkání musely být připraveny dva míče. Další změny nastaly v pravidle o družstvu. Počet hráčů v družstvu byl stanoven na 12, na hřišti však mohlo být hráčů pouze 7 jako v předchozích letech. K utkání mohlo nastoupit nejméně 5 hráčů, což bylo o jednoho hráče méně než v pravidlech házené z roku 1945. Pravidlo o hráčích (družstvu) bylo v pravidlech z roku 1974 popsáno velmi obsáhle a spadalo tam i střídání hráčů a oblečení hráčů během zápasu. Doba trvání hrací doby a přestávky zůstala stejná, v novějších pravidlech byla určena hrací doba ještě pro další kategorie, jako byli například starší žákyně nebo mladší žáci. Pod pravidlem o hrací době byl popsán výhoz, kterým hra začínala. Další změnou bylo prodlužování hry, které se v těchto pravidlech objevilo. Hra se prodlužovala o 2 x 5 minut, popřípadě po přestávce o dalších 2 x 5 minut. Další změna byla v pravidle o hraní míčem. Míč se mohl držet 3 vteřiny, což znamenalo o vteřinu déle než v pravidlech předchozích. Dále bylo dovoleno míčem driblovat oproti předchozímu vyhazování nad hlavu. Pokud však hráč míč uchopil, platilo pravidlo tří kroků a tří vteřin, po kterých musel hráč odehrát míč. V pravidle byly přidány úkony, které hráč s míčem mohl a naopak nesměl dělat. Další změny byly v pravidle o chování k soupeři. V pravidlech házené 1945 bylo popsáno pouze nedovolené držení tělem, ale v pravidlech z roku 1974 bylo podrobně popsáno, jakým způsobem bylo soupeři dovoleno a zakázáno získat míč a bránit soupeři ve hře. Pravidlo o brankovišti bylo dalším pravidlem, ve kterém nastaly změny. Brankoviště již nemělo tvar půlkruhu, ale připravilo se tak, že rovnoběžně s brankovou čarou ve vzdálenosti 6 m od ní směrem do hřiště se vyznačila 3 m dlouhá čára a na každou její stranu se vyznačili čtvrtkruhy o poloměru 6m. Objevila se nová ustanovení o dovoleném a nedovoleném pohybu v brankovišti. Do brankoviště mohl vstoupit jenom brankář, vkročení ostatních hráčů se netrestalo, pouze pokud tak hráč učinil po odehrání míče a

¹⁶⁶ Pravidla házené 1974, s. 3

nezpůsobil tím soupeři nevýhodu. Míče, který ležel v brankovišti, kutálel se, nebo ho držel brankář, se nemohl žádným způsobem dotknout jiný hráč. Další změny se objevily v pravidle o brankáři. Zatímco v pravidlech z roku 1945 byla hra brankáře popsána na čtyřech řádcích, v pravidlech házené z roku 1974 zabralo pravidlo o brankáři dvě stránky. Bylo zde stanoveno, za jakých okolností se mohl brankář míče dotknout, kdy mohl opustit brankoviště, jak mohl bránit soupeři a výměna brankáře za hráče v poli. Změny byly i v pravidle o dosažení branky. Nebylo vysvětleno, kdy byl míč ze hry, ale přidáno bylo ustanovení o výhozu družstva, které obdrželo míč, vítězném družstvu a o nerozhodném výsledku. V pravidle o vhazování nedošlo k žádným zásadním změnám. Pouze bylo upřesněno, že se vhazování provádí bez zapískání rozhodčího a vynecháno, že ostatní hráči museli nejméně 4 m od vhazujícího hráče. V pravidle o hodu z rohu byla stanovena vzdálenost hráčů od hráče provádějícího hod nejméně 3 m a vynecháno postavení hráčů při tomto hodu. Pravidlo o vyhazování obsahovalo další situaci, při které se nařizovalo vyhazování. Místo odkud se provádělo vyhazování, bylo stanoveno na brankoviště, nikoli na čaru brankoviště jako v předchozích pravidlech. Nové bylo i ustanovení o umístění hráčů při provádění vyhazování. Soupeřovi hráči se nesměli dotknout čáry volného hodu a ani ji překročit. V pravidle o volném hodu byly opět přidány situace, ve kterých se volný hod nařizoval. Bylo upřesněno, že se volný hod provádí bez zapískání rozhodčího a bylo změněno postavení hráčů při provádění volného hodu a mohla být z volného hodu přímo vstřelena branka. Novým pravidlem zde bylo pravidlo o sedmimetrovém hodu. Ustanovení obsahovala, kdy se tento hod nařizoval, jak se prováděl, postavení ostatních hráčů při hodu, ustanovení o porušení pravidel při sedmimetrovém hodu, kde se mohl pohybovat brankář a kdy tento hod rozhodčí nemohl nařídit. V pravidle o hodu rozhodčího byly opět popsány situace, ve kterých se hod nařizoval. Provedení hodu zůstalo stejné, pouze hráči mohli být vzdáleni od rozhodčího nejméně 3 m, což je o metr méně, než v pravidlech z roku 1945. V pravidle o provádění hodů zůstalo postavení před provedením hodů stejné. Změnou bylo, že hod musel být proveden nejdéle do tří vteřin po zapísknutí rozhodčím. Bylo popsáno, které hody se prováděly bez zapískání, ale po přerušení hry například při napomínání nebo opravě postavení hráče, se muselo ve hře pokračovat po zapískání. Postavení soupeřových hráčů od hráče provádějícího hod bylo stanoveno na nejméně 3 m. Hod byl proveden, jakmile míč opustil ruku hráče provádějícího hod. Posledním pravidlem v pravidlech z roku 1974 bylo pravidlo o rozhodčích. Změnami v tomto

pravidle bylo stanovení dvou rovnoprávných rozhodčích pro každou hru. Nově byly popsány situace, které měl zásadně pískat rozhodčí v poli a které brankový rozhodčí. Nově bylo popsáno také, jak se měl rozhodčí zachovat při nesportovním chování, vyloučení hráče, vyloučení hráče do konce utkání, diskvalifikaci a kolektivním zdržování hry. Za měření času hry už nebyl zodpovědný rozhodčí, ale časoměřič. Dále se na správném vedení utkání podílel zapisovatel. V pravidlech házené z roku 1974 chybělo oproti pravidlům z roku 1945 ustanovení o počátečním postavení, pokutovém hodů, rozsahu pohybu hráčů, střílení na branku, trestném hodu a vyloučení hráče.¹⁶⁷

5.3 Změny v pravidlech házené z roku 1981

Hlavním úkolem těchto pravidel bylo očistit hru od tvrdých zákroků. Z tohoto důvodu obsahovala pravidla ustanovení o trestech a tabulku o přehledu trestů.

V pravidlech házené z roku 1981 se velikost hrací plochy nezměnila. Byl přidán pouze dodatek o ochranné zóně okolo hrací plochy, která měla být ve vzdálenosti nejméně 1 m od postranních čar a nejméně 2 m od brankových čar. Dále se změnila rozměry prostoru pro střídání z 3 m od středové čáry na 4,5 m od středové čáry. Hrací doba pro muže a ženy nad 18 let byla stanovena pro obě pohlaví na 2 x 30 minut s 10minutovou přestávkou. Pro další věkové kategorie nebyla hrací doba stanovena. Střídající hráči mohli během utkání kdykoliv a opětovně bez ohlášení nastoupit do hry. Změny nastaly i v prodloužení. Doba prodloužení byla stanovena na 2 x 5 minut bez přestávky. Pokud v prvním prodloužení nebylo rozhodnuto o výsledku, následovalo druhé prodloužení také 2 x 5 minut bez přestávky. Po stále nerozhodném výsledku se postupovalo podle příslušného rozpisu. V pravidle o míči žádné změny nenastaly. Pravidlo o hráčích obsahovalo první zmínku o odpovědném funkcionáři za družstvo. Bylo přidáno ustanovení, kdy byl hráč oprávněn ke hře a penalizace za špatné střídání. V ustanovení o oblečení hráčů bylo k číslům na dresu 1 a 12 přidáno ještě číslo 16 a byly vyhrazeny pro brankáře. Ustanovení o obuvi s kolíky bylo vynecháno a přidáno bylo odlišení kapitánů družstev pomocí pásky na paži. V pravidle o brankáři došlo také ke změnám. Bylo přidáno ustanovení o hráči, který vystřídal po přestrojení brankáře a mohl se kdykoliv vrátit do hry opět jako hráč v poli. Brankář se při provádění 7m hodu

¹⁶⁷ Pravidla házené 1974

nemohl dotýkat čáry hranice brankáře nebo jejího prodloužení dříve, než míč opustil ruku střelce. Oproti pravidlům z roku 1974 bylo vynecháno ustanovení o dotknutí nebo překročení středové čáry brankářem. Dalším pravidlem bylo pravidlo o brankovišti. V tomto pravidle bylo přidáno ustanovení, že se mohlo hrát s míčem, který se nacházel nad brankovištěm. V pravidle o hraní míčem bylo vynecháno ustanovení o blokování míče a o úmyslném zahrání míče přes postranní nebo přes brankovou čáru mimo branku. Přidáno bylo ustanovení o pasivní hře, která se trestala volným hodem z místa, kde se míč nacházel v době přerušení hry. Změnou v pravidle o chování k soupeři byla změna 7m hodu na diskvalifikaci v ustanovení o hrubých přestupcích v chování vůči soupeři. Do pravidla o dosažení branky bylo pouze přidáno ustanovení o uznání branky a odpískání výhozu, po kterém již nebylo možné branku neuznat. Ke změnám došlo i v pravidle o vyhazování. Při vyhazování musel hráč hod provádějící stát jednou nohou na postranní čáře, než míč opustil jeho ruku, nikoliv za čarou. Dále se hráči soupeře nesměli přiblížit k vhazujícímu na méně než 3 m, mohli se však ve všech případech postavit k čáře brankoviště, i když byla vzdálenost menší než 3 m. Dalším pravidlem bylo pravidlo o vyhazování a bylo zde upřesněno, že se provádělo bez zapískání rozhodčího. Po provedení vyhazování se mohl brankář opět míče dotknout, pouze když se jej mezitím dotknul jiný hráč. Vynecháno bylo ustanovení o libovolném způsobu provádění hodu a o postavení hráčů soupeře při tomto hodu. V pravidle o volném hodu nastaly také změny. Byla stanovena vzdálenost 3 m, na kterou se mohli hráči soupeřova družstva přiblížit k hráči provádějícímu volný hod. Při provádění hodu nemohl hráč míč položit na zem a znovu jej zvednout nebo jím udeřit o zem a znovu ho chytit. Dále bylo přidáno ustanovení o přerušení ve hře, aniž došlo k porušení pravidel a následnému hodu ve hře z místa, na kterém se míč nacházel v době přerušení hry po hvizdu rozhodčího. Po odpískání volného hodu proti družstvu, které bylo v držení míče, musel být míč hráčem, který jej držel, okamžitě položen. V těchto pravidlech bylo zrušeno nařízení sedmimetrového hodu za hrubé přestupky vůči soupeři na vlastní polovině hřiště, za zmaření jasné příležitosti k dosažení branky v soupeřově polovině hřiště a za chybnou výměnu brankářů. I v pravidle o sedmimetrovém hodu se objevily změny oproti pravidlům z roku 1974. Bylo to provádění 7m hodu, který musel být proveden po hvizdu rozhodčího a do tří sekund od zapískání. Pokud se míč odrazil od brankáře, břevna nebo tyčí po 7m hodu, mohlo s ním být opět hráno. Opět, jako v předchozích hodech, musela být dodržena vzdálenost nejméně 3 m od hráče, který

hod prováděl. Změna nastala i v ustanovení o dotknutí se nebo překročení čáry volného hodu útočícím hráčem dříve než míč opustil ruku házejícího. V pravidlech z roku 1974 byly za tento přestupek čtyři možnosti řešení, v pravidlech z roku 1981 se nařizoval pouze volný hod pro bránící se družstvo. Hlavní změnou v pravidle o hodu rozhodčího bylo provedení hodu. V pravidlech házené z roku 1974 se hod rozhodčího prováděl úderem míče o zem, ale v pravidlech z roku 1981 rozhodčí vhazoval míč směrem nahoru bez zapísknutí a bojovali o něj dva hráči, kteří stáli vedle rozhodčího, každý na straně, na jejíž polovině stála jeho branka. Změny nastaly také v pravidle o provádění hodů. Bylo popsáno, kdy musel rozhodčí zahájit hru hvizdem. Ze všech hodů mohlo být přímo docíleno branky a hráč, který hod prováděl, se mohl znovu dotknout míče až po dotknutí míče jiným hráčem. Bylo vynecháno ustanovení o úmyslném zdržování hry. V těchto pravidlech se nově objevilo pravidlo o trestech. Toto pravidlo obsahovalo, kdy bylo možné udělit napomenutí a jak se oznamuje, dále za které přestupky se muselo vyloučit, jak se vyloučení oznamovalo a dobu jeho trvání, za co musela být nařízena diskvalifikace a její oznámení, vyloučení do konce utkání a jeho oznámení, vyloučení brankáře a vyloučení při nesportovním chování a jeho tresty. V pravidle o rozhodčích bylo doplněno ustanovení o odstranění nedostatků, pokud hrací plocha, míč nebo zápis byly v rozporu s pravidly. V ustanovení o situacích, které zásadně pískal rozhodčí v poli a které brankový rozhodčí, byly některé situace vynechány. Rozhodčí v poli tedy pískal pouze pasivní hru, provádění výhozů, provádění 7m hodů, provádění všech hodů podle pravidel a brankový rozhodčí pískal pouze docílení branky. Rozhodčí také musel dávat signál časoměřiči k zastavení času hry a k jeho opětovnému spuštění. Dále bylo přidáno ustanovení, které říkalo, že oba rozhodčí po utkání odpovídali za přesně vyplněný zápis. Pravidla házené z roku 1981 už neobsahovala pod pravidlem o rozhodčích porušení pravidel a jejich tresty, jelikož tresty měly své vlastní pravidlo. V pravidlech z roku 1974 bylo ustanovení o časoměřiči a zapisovateli také pod pravidlem o rozhodčích, ale v pravidlech házené z roku 1981 byla pod samostatným pravidlem. V ustanovení o tom, co měl časoměřič kontrolovat, bylo přidáno ještě řádné obsazení střídačky. Dále časoměřič musel oznamovat odpovědným vedoucím obou družstev při přerušení hry odehraný čas a konec vyloučení hráče. Pokud se krátce před poločasem nebo koncem utkání prováděl volný nebo 7m hod, musel časoměřič vyčkat bezprostředního výsledku daného hodu, než spustil závěrečný signál. Časový signál posouvaly i přestupky proti

pravidlům před nebo v průběhu provádění volného nebo 7m hodů a které byly potrestány.

V pravidlech házené z roku 1981 nebylo popsáno pravidlo o hodu z rohu a jako nová pravidla se zde objevila pravidla o výhozu, trestech a časoměřiči a zapisovateli.¹⁶⁸

5.4 Změny v pravidlech házené z roku 1985

Pravidla házené z roku 1985 obsahovala stejná pravidla i ve stejném pořadí jako pravidla z roku 1981.

Pravidlo o hrací ploše zůstává stejné jako v pravidlech předchozích, změny nastávají až v pravidle o hrací době. Hrací doba pro muže a ženy nad 18 let zůstala stejná a pravidla upřesňují, že hrací doba pro mládež byla určena příslušným rozpisem soutěže. Pod tímto pravidlem bylo popsáno i porušení pravidel, nesportovní hra nebo nesportovní chování, k nimž došlo před signálem časoměřiče a které musejí být i po odeznění signálu potrestány. Přerušení hrací doby musel rozhodčí oznamovat časoměřiči krátkým zapískáním a signalizací. Pokud se zjistilo, že bylo utkání ukončeno předčasně, zůstával míč družstvu, které bylo nesprávným závěrečným signálem znevýhodněno. V pravidle o míči opět nenastaly žádné změny. Změny nastaly až v pravidle o hráčích. Střídání hráčů probíhalo opět bez ohlášení, ale pokud šlo o dodatečný vstup na hrací plochu během přerušení hrací doby, musel být souhlas jednoho z rozhodčích. Dále se pravidla zmínila o vstupu nadpočetného hráče, za který následoval dvouminutový trest a o vstupu vyloučeného hráče v době vyloučení, za který následoval nový dvouminutový trest a za ten předešlý musel opustit hrací plochu jiný hráč, kterého určil odpovědný funkcionář popřípadě rozhodčí. V pravidlech o brankáři, brankovišti a hraní míčem nebyly žádné změny. Změny nastaly až v pravidle o chování k soupeři. Byla přidána ustanovení o chování k soupeři, která byla zakázána. Pokud byla porušena pravidla o chování k soupeři, nařizoval se volný případně 7m hod. Při porušení pravidel v akcích, které směřovaly převážně proti soupeři a nikoliv proti míči, se trestalo progresivně. Progresivní trestání se vztahovalo i na nesportovní chování. Dále za násilnost na hrací ploše musel být provinivší se hráč vykázan. V dalších pravidlech o dosažení branky, výhozu, vhazování a vyhazování se žádné změny

¹⁶⁸ Pravidla házené 1981

neobjevily. V pravidle o volném hodu bylo pouze vynecháno nařízení volného hodu za hrubé a opakované přestupky proti pravidlům, k jiným změnám v pravidle nedošlo. U pravidla o sedmimetrovém hodu byl pouze přidán dodatek, že se sedmimetrový hod nařizoval, i pokud funkcionář zmařil jasnou gólovou příležitost. V dalších ustanoveních se pravidlo shodovalo s pravidly z roku 1981. V pravidle o hodu rozhodčího bylo vynecháno nařízení hodu za předčasné ukončení poločasu nebo hrací doby. Přidáno bylo ustanovení, že hráči mohli hrát s míčem teprve, když dosáhl nejvyššího bodu své dráhy. Žádné změny se neobjevily ani v pravidle o provádění hodů. V pravidle o trestech se změny objevily. Bylo přidáno, že porušení pravidel o chování k soupeři má být trestáno progresivně a doba vyloučení začínala zapískáním rozhodčího ke znovuzahájení hry. Naopak bylo vynecháno ustanovení o vyloučení hráče v době jednoho nebo více přerušení hrací doby a připočítávání doby času přerušení hry k jeho době vyloučení. Dále bylo vynecháno, že vyloučení hráči musí být v průběhu vyloučení v prostoru střídačky. V ustanovení o nařízení diskvalifikace byla přidána diskvalifikace za opakované nesportovní chování funkcionáře nebo hráče mimo hrací plochu. V těchto pravidlech bylo vyloučení do konce utkání přejmenováno na vykázání, ale podstata zůstala stejná. V ustanovení o nesportovním chování před utkáním a v průběhu přestávky bylo upřesněno, jaký trest náležel na určité chování. V pravidle o rozhodčích byla pod ustanovením o povinnostech, co má pískat rozhodčí v poli, vynechána pasivní hra. Žádné jiné změny se v tomto pravidle neobjevily. V pravidle o zapisovateli a časoměřiči bylo přidáno ustanovení pod kontrolu časoměřičem, a to o vstupu nadpočetného hráče. V dalších ustanoveních se pravidla shodovala s pravidly z roku 1981.¹⁶⁹

5.5 Změny v pravidlech házené z roku 1993

Pravidla házené z roku 1993 obsahovala stejná pravidla a ve stejném pořadí jako pravidla předchozí. Lišila se však tím, že pravidla z roku 1993 měla vysvětlivky přímo pod pravidlem, nikoliv na konci pravidel.

Pravidlo o hrací ploše se shodovalo s pravidly předchozími, změny nastaly až v pravidle o hrací době. Hrací doba zůstala stejná, ale objevila se zmínka o veřejném

¹⁶⁹ Pravidla házené 1985

časovém zařízení, které by mělo ukazovat hrací dobu od 0 do 30 minut. K ustanovení o 7m hodu těsně před závěrečným signálem bylo přidáno, že pokud při provedení tohoto hodu došlo k chybě, již se nenarízoval volný hod opačným směrem. Pokud došlo před závěrečným signálem při provádění volného nebo 7m hodu k porušení pravidel nebo nesportovnímu chování, musely být tyto přestupky proti pravidlům potrestány. V pravidlech o míči a o hráčích žádné změny nenastaly. Ke změně došlo v pravidle o brankáři. Brankář mohl nahradit po změně oblečení hráče v poli, což v pravidlech házené z roku 1985 nebylo možné. Stejně tak mohl hráč z pole po změně oblečení nastoupit jako brankář. V ostatních ustanoveních se pravidlo shodovalo s pravidly předchozími. Pravidlo o brankovišti, hraní míčem, chování k soupeři, dosažení gólu, výhozu, vhazování a vyhazování zůstalo beze změn. V pravidle o volném hodu bylo pouze vynecháno ustanovení o nařízení hodu za přerušení hry bez přestupku proti pravidlům, jinak zůstalo pravidlo stejné jako v pravidlech z roku 1985. V ustanovení o sedmimetrovém hodu bylo pouze vynecháno nařízení tohoto hodu za neoprávněné zapískání při jasné brankové příležitosti a za zmaření jasné brankové příležitosti zásahem osoby, která se neúčastnila hry. Další změna byla v pravidle o hodu rozhodčího. Při tomto hodu musela být vždy přerušena hrací doba. Bylo vynecháno, kde má být hod proveden, když došlo k přerušení hry a míč se nacházel mezi čarami brankoviště a volného hodu a zapískání k hodu po přerušení hrací doby. V pravidle o provádění hodů bylo přidáno ustanovení o špatném výchozím postavení při provádění hodů, které musí být opraveno. V dalších ustanoveních se pravidlo shodovalo s pravidly z roku 1985. Nepatrné změny se objevily v pravidle o trestech. V ustanovení, které obsahovalo, za co se musí vylučovat, bylo přidáno vyloučení za diskvalifikaci hráče nebo funkcionáře. Dále bylo upřesněno pravidlo o hráči, který byl vyloučen a ještě na hrací ploše se dopustil násilnosti, hrubého nesportovního chování nebo násilnosti v prostorech pro střídání. Za násilnost musel být vykázán a za hrubé nesportovní chování nebo násilnost v prostorech pro střídání musel být diskvalifikován. V pravidle o rozhodčích v ustanovení o situacích, které má pískat rozhodčí v poli, zůstalo pouze pískání provádění hodů podle pravidel a bylo přidáno pískání uplynutí hrací doby, pokud automatický závěrečný signál nezazněl nebo pokud časoměřič závěrečný signál nedal. Pravidlo o zapisovateli a časoměřiči se shodovalo s pravidly z roku 1985. Pouze

ustanovení o vyčkání bezprostředního výsledku hodu před koncem hrací doby a následném závěrečném signálu bylo přesunuto pod pravidlo o hrací době.¹⁷⁰

5.6 Změny v pravidlech házené z roku 1997

Pravidla házené z roku 1997 se v pravidlech i v jejich pořadí shodovala s pravidly z roku 1993. V předchozích pravidlech byly vysvětlivky pod jednotlivými pravidly a v těchto pravidlech byly přesunuty opět na konec.

Pravidlo o hrací ploše se v ustanoveních shodovalo s pravidly z roku 1993. Změny nastaly v pravidle o hrací době. Délka hrací doby zůstala stejná, ale platila již pro hráče nad 16 let. Dále byla stanovena hrací doba pro družstva mládeže 2 x 25 minut a pro družstva žactva 2 x 20 minut. V pravidle o míči byly upřesněny velikosti míčů pro jednotlivé věkové kategorie. Existovala velikost míče 3, 2, 1 a 0. Velikost míče 0 byla určena pro minižactvo, do osmi let věku. Pravidlo o družstvu bylo doplněno pouze ustanovením, které říkalo, pokud se při chybném střídání v okamžiku přerušení hry nacházel míč na místě výhodnějším pro družstvo soupeře, prováděl se volný hod z tohoto místa. Žádné změny nenastaly v pravidle o brankáři a brankovišti. V pravidle o hraní míčem bylo vynecháno ustanovení o dotyku míče nohou od kolena dolů, které se netrestalo, pokud tím hráči nebo jeho družstvu nevznikla výhoda. Naopak bylo přidáno ustanovení k pasivní hře. Rozhodčí měl na pasivní hru nejdříve upozornit varováním, a když ani poté družstvo nepodniklo zřetelný pokus směřující ke střele na branku, byl proti tomuto družstvu nařízen volný hod. Změny nastaly i v pravidle o chování k soupeři. Pod chováním, které bylo dovoleno, bylo přidáno udržování tělesného kontaktu pokrčenými pažemi zepředu se soupeřem, kontrolovat ho a kopírovat jeho pohyb. Pod chováním, které nebylo dovoleno, zůstaly pouze čtyři způsoby chování z osmi. Poslední způsob obsahoval zákaz ohrožovat nebo omezovat soupeře v rozporu s pravidly, což zahrnovalo některá ustanovení z předchozích pravidel. Dále byly v pravidle přidány 4 situace, které obsahovaly, kdy měl být hráč diskvalifikován, pokud napadl soupeře způsobem ohrožujícím zdraví. V pravidle o dosažení gólu nenastaly žádné změny. Dalším pravidlem bylo pravidlo o výhozu. V tomto pravidle bylo přidáno ustanovení, které říkalo, že hráč provádějící hod, musel stát jednou nohou na středové

¹⁷⁰ Pravidla házené 1993

čáře, dokud míč neopustil jeho ruku. Hráči útočícího družstva nesměli před provedením výhozu překročit středovou čáru. Pokud středovou čáru překročil spoluhráč po zapískání rozhodčím a před provedením hodů, byl nařízen volný hod ve prospěch bránícího družstva. Při výhozu na začátku každého poločasu se museli všichni hráči nacházet na vlastní polovině hracího pole, ale při výhozu po dosažení gólu se mohli hráči družstva, které výhoz neprovádělo, zdržovat na obou polovinách hracího pole. Ve všech případech se však nesměli spoluhráči přiblížit k hráči provádějícímu výhoz na blíže než 3 m. Žádné změny nenastaly v pravidlech o vyhazování a vyhazování. V pravidle o volném hodu bylo přidáno pouze ustanovení o překročení čáry volného hodu útočícím družstvem po zapískání rozhodčím dříve, než míč opustil ruku házejícího hráče a následném nařízení volného hodu pro bránící družstvo. Pravidlo o sedmimetrovém hodu bylo upraveno pouze dodatkem o přerušení hrací doby rozhodčím a nařízení time-outu při provádění tohoto hodu. V pravidle o hodu rozhodčího a provádění hodů se žádné změny neobjevily. Pravidlo o trestech upřesnilo, co znamená opuštění prostoru pro střídání. Dále bylo vykázání opět přejmenováno na vyloučení do konce utkání. V dalších ustanoveních zůstalo pravidlo nezměněné. V pravidle o rozhodčích byla pouze změněna osoba, která byla oprávněna se obracet v průběhu utkání na rozhodčí. V pravidlech házené z roku 1993 byl k tomuto oprávněn kapitán družstva, ale v pravidlech z roku 1997 to byl odpovědný funkcionář družstva. V pravidle o zapisovateli a časoměřiči se objevila zmínka o časoměrném zařízení. Pokud toto zařízení nemělo ukazatel času vyloučení, musel časoměřič uvést čas návratu do hry a číslo vyloučeného hráče na kartu, která byla postavena na stolku časoměřiče.¹⁷¹

5.7 Změny v pravidlech házené z roku 2001

V pravidlech házené z roku 2001 bylo přejmenováno pravidlo o chování k soupeři na přestupky a provinění proti pravidlům. Dále v těchto pravidlech bylo vynecháno pravidlo o hodu rozhodčího.

Ke změnám došlo už v pravidle o hrací ploše. Již dříve platilo, že všechny čáry na hřišti jsou integrální součástí prostoru, který ohraničují. Proto bylo dovoleno odlišit plochy hřiště pouze barevně, aniž by přitom musely být použity čáry. Změny nastaly i

¹⁷¹ Pravidla házené 1997

v pravidle o hrací době. Pod tímto pravidlem byla vysvětlena hrací doba, závěrečný signál i time-out. Při prodloužení hrací doby 2 x 5 minut se zaváděla minutová přestávka mezi poločasy. Rozhodčí byli povinni dát signál k přerušení hrací doby také vždy, když došlo k vyloučení hráče. Již v pravidlech z roku 1997 bylo družstvům umožněno vyžádat si v každém poločase normální hrací doby jeden minutový team time-out. Novinkou v těchto pravidlech bylo, že o něj družstvo mohlo požádat položením zelené karty na stolek časoměřiče pouze tehdy, když bylo vlastní družstvo v držení míče. Team time-out musel být bezodkladně udělen. Pokud družstvo žádající o team time-out ztratilo míč dříve, než mohl časoměřič dát signál k přerušení hry, byla zelená karta družstvu vrácena. Po uplynutí team time-outu se zahajovala hra volným hodem z místa, kde se míč nacházel v okamžiku přerušení hry po podání zelené karty časoměřiči. Pokud bylo již předtím utkání přerušeno z jiných důvodů, pokračovalo se příslušným hodem. Změny se objevily i v pravidle o míči. Byly mírně upraveny a upřesněny rozměry a hmotnosti míčů velikosti 2 a velikosti 1. Dále bylo rozhodčím nově dovoleno používat rezervní míč kdykoli z důvodu ušetření času a nebylo nutné nařídit time-out. Další změny nastaly v pravidle o družstvu. Pokud poklesl počet hráčů v družstvu pod 5, mohlo se v utkání pokračovat a záleželo pouze na posouzení rozhodčích, zda a kdy bude nezbytné utkání přerušit nebo ukončit. Funkcionáři družstva nejsou oprávněni během utkání vstupovat na hrací plochu. Toto porušení pravidla se trestalo jako nesportovní chování a hra pokračovala volným hodem pro družstvo soupeře. Pro střídání hráčů v době time-outu platila stejná ustanovení jako pro střídání hráčů při hře, výjimkou byl time-out družstva. Pokud se při jedné situaci dopustilo chybného střídání více hráčů, byl potrestán hráč, který porušil pravidla jako první. Dále bylo zpřesněno, že po vstupu nadpočetného nebo vyloučeného hráče následuje dvouminutový trest a hra pokračovala volným hodem družstva soupeře. Pod pravidlo bylo přidáno ustanovení o zranění hráče. Pokud rozhodčí přerušil děj utkání time-outem pro zranění některého z hráčů, mohly na hrací plochu vstoupit k potřebnému ošetření pouze dvě osoby. Novou součástí pravidel byla i povinnost rozhodčího poslat krvácejícího hráče k ošetření a k očištění mimo hrací plochu. V pravidle o brankáři bylo zrušeno posuzování toho, zda míč po zásahu brankáře skončil za brankovou autovou čarou s jeho úmyslem či neúmyslně. Vnesení míče brankářem z pole do brankoviště se netrestalo sedmimetrovým hodem, ale pouze volným hodem. Pravidlo o brankovišti obsahovalo také změny. Situace, ve které brankář dostal v brankovišti míč po svou

kontrolu, se v těchto pravidlech posuzovalo stejně, jako když míč přešel za vlastní brankovou čáru po zákroku brankáře nebo po akci útočníka. To znamenalo, že následovalo vyhazování z prostoru brankoviště. Dále byl za přihrávku míče brankáři do brankoviště nařizován volný hod, nikoli jako dříve sedmimetrový hod. V pravidle o hraní míčem žádné změny nenastaly. Dalším pravidlem, ve kterém došlo ke změnám, bylo pravidlo o přestupcích a provinění proti pravidlům. Každé porušení pravidel, které odpovídalo definice progresivního trestání, vyžadovalo osobní trest, počínaje napomenutím hráče s tendencí k dalším přísnějším trestům. Dále byla přidána jedna situace pod ustanovení o diskvalifikaci hráče, kvůli napadení soupeře způsobem ohrožujícím zdraví. Hráč nemohl z volného hodu prováděného jako přímý hod na branky zasáhnout do hlavy obránce, který se nepohyboval nebo při 7m hodu zasáhnout do hlavy brankáře, který se nepohyboval. Pokud hráč provedl násilnost mimo hráčů dobu, následovala diskvalifikace. Žádné změny se neobjevily v pravidle o dosažení gólu. Pro urychlení hry bylo v pravidle o výhozu přidáno ustanovení o provedení výhozu do tří sekund od zapískání rozhodčím. Po zapískání rozhodčím mohli hráči útočícího družstva bezprostředně vstoupit na polovinu soupeře a nemusí čekat na provedení hodu. V pravidle o vhazování bylo upřesněno, pokud míč překročil brankovou autovou čáru, provádělo se vhazování na příslušné straně, kde se sbíhají postranní a branková autová čára. Do pravidla o vyhazování bylo přidáno ustanovení, že se hráči soupeřova družstva mohli zdržovat u čáry brankoviště, ale míče se mohli dotknout až poté, co přešel čáru brankoviště. Další změny nastaly v pravidle o volném hodu. Byly popsány dvě situace, kdy museli rozhodčí zásadně přerušit hru s tím, že bude znovu zahájena volným hodem druhého družstva. Dále měli rozhodčí podporovat plynulost hry tím, že se vyvarovali předčasných přerušení hry nařizováním volných hodů. V pravidle byly popsány ještě tři situace, ve kterých se nařizuje volný hod ke znovuzahájení hry v určitých případech, kdy byla hra přerušena bez porušení pravidel některým družstvem. Volný hod nemůže být nikdy proveden z brankoviště rozehrávající družstva ani z vnitřního prostoru čáry volného hodu družstva soupeře. Pravidlo o sedmimetrovém hodu obsahovalo pouze tři situace, ve kterých se volný hod nařizoval. Nově byl 7m hod nařízen i v případech, že bylo hráči nacházejícímu se ve výhodném postavení, zabráněno faulem v příjmu přihrávky. Dále bylo přidáno ustanovení o zákazu střídání brankáře, pokud byl hráč s míčem připraven ve střelecké pozici k provedení hodu. Každý pokus o vystřídání brankáře byl trestán jako nesportovní chování. Hod

rozhodčího byl zrušen. Pokud se dotknul míč zařízení nad hrací plochou, následoval volný hod ve prospěch družstva, které předtím nebylo v držení míče. Při přerušení děje utkání, při kterém žádné družstvo nebylo v držení míče, provádělo volný hod družstvo, které bylo v držení míče před přerušením hrací doby. Pod pravidlo provádění hodů a zahájení hry zápiskáním rozhodčích bylo přidáno zápiskání při 7m hoďu, při zahájení hry po time-outu a při zahájení hry volným hodem v určitých případech. Další změny nastaly v pravidle o trestech. Bylo přidáno vyloučení za druhé nesportovní chování funkcionářů družstva, poté co některý z nich byl již napomenut a za nesportovní chování hráče před znovuzahájením hry, poté co byl potrestán vyloučením. V tomto posledním případě obdržel hráč trest 4 minuty místo diskvalifikace jako v pravidlech z roku 1997. Dále bylo upřesněno, že diskvalifikace platí v principu pouze pro zbytek utkání, ve kterém byla udělena a nejsou s ní spojeny žádné následky nad rámec daného zápasu. Pouze diskvalifikace za násilnost nebo za určité hrubé nesportovní chování hráče nebo funkcionáře musela být objasněna v zápise o utkání. Do pravidla byla přidána ustanovení o více přestupcích v jediné situaci. Za více provinění a rozdílné tresty byl zásadně udělen nejpřísnější z odpovídajících trestů jako v pravidlech z roku 1997. Byly zde popsány čtyři situace, při kterých bylo družstvo redukováno na hrací ploše na 4 minuty. Další změny nastaly v pravidle o rozhodčích. Losování mohl provádět kterýkoli z obou rozhodčích za přítomnosti druhého rozhodčího a obou kapitánů družstev. V pravidle bylo vynecháno, které situace měl zásadně pískat rozhodčí v poli a které brankový rozhodčí. Při diskuzi rozhodčích o rozdílném názoru, které družstvo mělo po porušení pravidel získat míč, musel být nařizen time-out. V posledním pravidle o časoměřiči a zapisovateli byly pouze upřesněny úkoly, které provádí zapisovatel a časoměřič a které provádějí společně.¹⁷²

¹⁷² Pravidla házené 2001

5.8 Změny v pravidlech házené z roku 2005

Pravidla házené z roku 2005 obsahovala stejná pravidla i ve stejném pořadí jako pravidla z roku 2001. Pouze pravidlo o přestupcích a provinění proti pravidlům bylo přejmenováno na fauly a nesportovní chování a pravidlo o vyhazování na hod brankáře.¹⁷³

V prvním pravidle o hrací ploše došlo ke změně názvu brankových autových čar. Čáry mezi brankovými tyčemi se nazývaly brankové čáry a čáry po stranách branky byly pojmenovány vnější brankové čáry. K žádným jiným změnám v tomto pravidle nedošlo.¹⁷⁴

V pravidle o hrací době byl popsán postup při provádění střelby 7m hodů, pokud se pomocí těchto hodů mělo rozhodnout o vítězi utkání.¹⁷⁵ Pokud je nařízen na konci poločasu volný hod, který musí být proveden po uplynutí hrací doby, nebylo dovoleno žádné střídání hráčů s výjimkou jednoho hráče střídajícího družstva. Dále museli všichni spoluhráči střídajícího hráče dodržovat vzdálenost 3 m od tohoto hráče. Cílem této změny bylo zrychlení provádění těchto volných hodů a vyhnutí se nepřehledným situacím se všemi útočníky, kteří klamavě naznačovali, kdo bude střílet na branku.¹⁷⁶ Dále v ustanovení o time-outu bylo vynecháno přerušení hrací doby při 7m hodu. Při time-outu museli dávat rozhodčí znamení časoměřiči k zastavení časomíry, ale v těchto pravidlech se nově objevilo, že při povinném time-outu musel časoměřič zastavit časomíru ihned, bez čekání na potvrzení rozhodčím. Dále bylo upřesněno, že se time-out družstva nevztahoval na prodloužení.¹⁷⁷

V pravidle o míči žádné změny nenastaly. Změny nastaly až v pravidle o družstvu. Maximální počet hráčů družstva se zvýšil z 12 na 14. Byla upřesněna funkce odpovědného funkcionáře, který musel zajistit, aby se od zahájení utkání v prostoru pro střídání nevyskytovaly žádné osoby kromě zapsaných funkcionářů družstva a hráčů oprávněných k účasti na utkání. Pokud došlo k porušení tohoto pravidla, byl odpovědný funkcionář progresivně potrestán.¹⁷⁸ Pokud na hrací plochu vstoupil neoprávněný hráč nebo funkcionář družstva, bude progresivně potrestán vedoucí družstva podobně, jako kdyby se on dopustil nesportovního chování. V těchto pravidlech bylo dovoleno mít na

¹⁷³ Pravidla házené 2005, s. 2

¹⁷⁴ Pravidla házené 2005, s. 4 - 8

¹⁷⁵ Pravidla házené 2005, s. 9

¹⁷⁶ Jihočeský svaz házené. *Přehled změn pravidel házené*. 2005, s. 2

¹⁷⁷ Pravidla házené 2005, s. 11 - 12

¹⁷⁸ Pravidla házené 2005, s. 13

těle i viditelný piercing, avšak pouze v případě, že byl zcela bezpečně přelepen stejným způsobem, jako plochý prsten nebo malé náušnice.¹⁷⁹

V pravidle o brankáři bylo vynecháno pouze ustanovení, které říkalo, že brankář se po vyhazování nemohl znovu dotknout míče mimo brankoviště dříve, než se ho dotkl jiný hráč.¹⁸⁰

V dalším pravidle o brankovišti došlo také ke změnám. Hodem brankáře byla hra znovu zahájena po vstupu útočníka do brankoviště případně doteku míče v brankovišti. To znamenalo, že brankář mohl provést hod ze kteréhokoli místa uvnitř brankoviště.¹⁸¹ V ustanovení o vstupu do brankoviště, které se netrestalo, byl vynechán vstup obránce při nebo po obranném pokusu a nezpůsobil tím soupeři výhodu. Pokud se míč kutálel nebo ležel v brankovišti, bylo v držení bránící družstvo a brankář musel provést hod brankáře. Jestliže se ho dotknul některý z hráčů z obou družstev dříve než brankář, mělo to za následek volný hod pro soupeře.¹⁸²

Drobné změny nastaly i v pravidle o hraní míčem. Pod dovoleným hraním míčem na místě nebo i v běhu bylo vynecháno kutálení míče po ploše opakovaně jednou rukou a potom ho jednou nebo oběma rukama znovu chytit nebo zvednout. Naopak bylo přidáno ustanovení o pohybu hráče s míčem jednou nebo oběma nohama mimo hrací plochu, které bylo zakázáno a mělo za následek volný hod pro soupeře. Pokud tomu učinil hráč bez míče, byl rozhodčím napomenut a pokud se tato akce později opakovala, byl bez dalšího varování nařízen volný hod pro soupeře. Pod ustanovení o pasivní hře byl přidán zákaz zdržování provedení výhozu, volného hodu, vhazování nebo hodu brankáře. Toto bylo trestáno volným hodem proti družstvu držícímu míč.¹⁸³

Do pravidla o faulech a nesportovním chování bylo doplněno vysvětlení zdůvodňující, že i poměrně drobný zákrok s malým ovlivněním těla soupeře může být velmi nebezpečný, jestliže přišel v okamžiku, kdy jej faulovaný hráč nečekal a nemohl přiměřeně reagovat. Rozhodčí byli povinni při takových nebezpečných faulech faulujícího hráče diskvalifikovat.¹⁸⁴

V pravidle o dosažení gólu a výhozu žádné změny nenastaly.¹⁸⁵

¹⁷⁹ Jihočeský svaz házené. *Přehled změn pravidel házené*. 2005, s. 3

¹⁸⁰ Pravidla házené 2005, s. 16 - 17

¹⁸¹ Jihočeský svaz házené. *Přehled změn pravidel házené*. 2005, s. 2

¹⁸² Pravidla házené 2005, s. 17 - 18

¹⁸³ Pravidla házené 2005, s. 19 - 20

¹⁸⁴ Jihočeský svaz házené. *Přehled změn pravidel házené*. 2005, s. 3

¹⁸⁵ Pravidla házené 2005, s. 23 - 25

Doplněno bylo pravidlo o vhazování. Jestliže se míč dotkl stropu nebo objektů připevněných nad hrací plochou, byla hra znovu zahájena vhazováním pro družstvo, jehož hráči se míče nedotkli jako poslední. Vhazovat se mělo z postranní čáry z místa nejbližšího k bodu, kde se míč dotkl stropu.¹⁸⁶

V pravidle o hodu brankáře byla přidána dvě nařízení tohoto hodu. Hod se prováděl, pokud hráč družstva soupeře vstoupil do brankoviště způsobem odporujícím pravidlu a pokud se hráč družstva soupeře dotkl míče, který se kutálel nebo ležel v brankovišti. Bylo vynecháno ustanovení, že se brankář mohl po provedení hodu znovu dotknout míče až poté, co se ho předtím dotknul jiný hráč.¹⁸⁷

V pravidle o volném hodu bylo vynecháno nařízení volného hodu, pokud se míč dotknul stropu nebo předmětů nad hrací plochou. Za tuto situaci se nařizovalo vhazování. Dále bylo vynecháno ustanovení o zákazu položit míč a znovu zvednout, pokud byl hráč připraven hod provést.¹⁸⁸

Další změny nastaly v pravidle o sedmimetrovém hodu. Bylo upřesněno, že se 7m hod nařizoval, i pokud byla zmařena jasná branková příležitost například při náhlém výpadku elektřiny. Rozhodčí při nařízení 7m hodu mohl dát time-out pouze pokud došlo k podstatnému zdržení nebo pokud to odpovídalo určitým kritériím, které byly popsány ve vysvětlivce. Dále bylo v pravidle upřesněno, že hráč provádějící 7m hod, se nemohl postavit od čáry 7m hodu dále než 1 m.¹⁸⁹

Pravidlo o provádění hodů bylo také upraveno. Situace, při kterých musel rozhodčí zapískat ke znovuzahájení hry, se shodovaly s pravidly z roku 2001. Byl zde však přidán dodatek, který říkal, že rozhodčí mohou zapískat ke znovuzahájení hry, pokud to považují za vhodné pro vyjasnění situace. Dále bylo pod pravidlo přidáno ustanovení o sankcích. Bylo třeba opravit přestupky rozehrávajícího hráče nebo jeho spoluhráčů před provedením hodu. Při hodech prováděných bez zapískání se přestupky řešily opravou a následně tímtéž hodem, který byl proveden na zapískání. Jestliže družstvo rozehrávající hod ztratilo míč vzápětí po jeho nesprávném provedení, pak byl tento hod považován za rozehraný a hra pokračovala. Při hodech prováděných po zapískání musely být přestupky potrestány. V takových případech byl původní hod zrušen a nařizoval se volný hod pro soupeře. Přestupky, které se vztahovaly k provedení

¹⁸⁶ Jihočeský svaz házené. *Přehled změn pravidel házené*. 2005, s. 3

¹⁸⁷ Pravidla házené 2005, s. 27

¹⁸⁸ Pravidla házené 2005, s. 28 - 30

¹⁸⁹ Pravidla házené 2005, s. 31 - 32

hodu, se musely v zásadě trestat. Dále museli být potrestáni bránící hráči, kteří porušovali pravidla při provádění hodů soupeřem.¹⁹⁰

V pravidle o trestech bylo pod ustanovením o napomínání vynecháno napomínání za porušení pravidel při provádění hodu družstvem soupeře. Pod vyloučení se již nevztahovalo vyloučení za nepoložení míče při nařízení volného hodu proti družstvu, které mělo míč v držení. Dále bylo upřesněno, pokud neuplynula doba vyloučení ani ke konci prodloužení a následovala střelba 7m hodů, vyloučený hráč nebyl oprávněn k účasti na střelbě těchto hodů. V ustanovení o diskvalifikaci bylo vynecháno nařízení diskvalifikace za vstup neoprávněného hráče na hrací plochu a za opakované nesportovní chování hráče nebo funkcionáře družstva během přestávky.¹⁹¹ Nově mohlo být uděleno vyloučení na 2 minuty nebo také vyloučení do konce utkání za přestupky během přestávky, v poločase, před nebo mezi částmi prodloužení. Upraveno bylo také trestání přestupků při rozhodující střelbě 7m hodů, kdy se mohlo uplatnit napomínání a diskvalifikace.¹⁹²

Dalším pravidlem, ve kterém se objevily změny, bylo pravidlo o rozhodčích. V ustanovení o losování míče a strany před zápasem bylo upřesněno, že se losování provádělo za přítomnosti druhého rozhodčího a odpovědných funkcionářů obou družstev. To znamenalo, že tato pravidla již neznala funkci kapitána družstva. Určení kapitána bylo pouze vnitřní věcí družstva.¹⁹³ V pravidle bylo vynecháno střídání rozhodčích během hry z rozhodčího v poli na brankového rozhodčího a naopak.¹⁹⁴

V posledním pravidle o časoměřiči a zapisovateli žádné změny nenastaly.¹⁹⁵

5.9 Změny v pravidlech házené z roku 2010

V pravidlech házené 2010 jsou pravidla ve stejném pořadí i se stejnými názvy jako v pravidlech předchozích. Tato nejnovější pravidla nepřinášejí žádné zásadní změny a jejich cílem není výrazně změnit házenou. Většina úprav v textu má zajistit lepší srozumitelnost pravidel a přispět k větší jednotnosti jejich výkladu v praxi.¹⁹⁶

¹⁹⁰ Pravidla házené 2005, s. 33 - 35

¹⁹¹ Pravidla házené 2005, s. 36 - 40

¹⁹² Jihočeský svaz házené. *Přehled změn pravidel házené*. 2005, s. 3

¹⁹³ Jihočeský svaz házené. *Přehled změn pravidel házené*. 2005, s. 4

¹⁹⁴ Pravidla házené 2005, s. 41 - 42

¹⁹⁵ Pravidla házené 2005, s. 43

¹⁹⁶ <http://www.jmsh.chf.cz/download.aspx?catid=153>

V pravidle o hrací ploše byla pod předpisy o hrací ploše přidána zóna pro koučování. Pravidla nově určují prostor, ve kterém se může jeden z funkcionářů družstva pohybovat při řízení družstva. Prostor začíná 3,5 m od středové čáry a měl by být na hřišti vyznačen. V našich halách možná na vyznačení tohoto prostoru nedojde, ale stále platí zákaz pohybu trenéra před stolkem časoměřiče.¹⁹⁷

Žádné změny se nevyskytují v pravidle o hrací době a míči. V pravidle o družstvu bylo pod vybavením upřesněno, že hráči mohou mít na dresu čísla od 1 až do 99.¹⁹⁸ Dále jsou povoleny na základě impulzů z muslimských zemí vlasy zakryty šátkem. Pravidla kromě známých omezení pro barvy dresů hráčů v poli a odlišné barvy brankářů nově formulují také povinnost funkcionářů družstva mít při utkání na střídačce oblečení jiné barvy, než hráči v poli soupeře.¹⁹⁹

V dalším pravidle o brankáři došlo k potvrzení odpovědnosti brankáře za srážku s protihráčem v rychlém útoku a jejím zpřísnění. Brankář nesmí zavinit srážku s protihráčem běžícím do rychlého útoku. Pokud k této srážce dojde, bude brankář diskvalifikován. Pojem srážka není blíže definován, ale rozhodně to nebyl jakýkoli kontakt.²⁰⁰

K upřesnění došlo až v pravidle o brankovišti. Za vstup do brankoviště se nepovažuje pouhý dotek čáry brankoviště, ale zřetelné vstoupení do brankoviště. Dále je v pravidle rozvinuto, kdy je míč nacházející se v brankovišti ve hře a kdy nikoliv.²⁰¹

Pravidlo o hraní míčem zůstalo nezměněné. Změny nastaly až v pravidle o faulech a nesportovním chování. Pod dovolenými akcemi je vynecháno ustanovení o používání rukou a paží k získání nebo zblokování míče. U závažnějších faulů se používají 3 další úrovně trestů, a to je okamžité vyloučení na 2 minuty, diskvalifikace a diskvalifikace s vyžadováním zvláštní zprávy. Dále jsou zde přidána kritéria pro posouzení, který osobní trest je přiměřený pro konkrétní fauly. V pravidle byly dále popsány příklady faulů, které vyžadují okamžité vyloučení na 2 minuty. Pokud hráč napadne soupeře způsobem ohrožujícím zdraví, bude diskvalifikován. Jsou popsána rozhodující kritéria, která usnadňují rozhodování rozhodčím. Pravidlo obsahuje i situace, ve kterých bude diskvalifikován brankář. Pokud rozhodčí vyhodnotí některý zákrok jako zřetelně

¹⁹⁷ <http://www.jmsh.chf.cz/download.aspx?catid=153>

¹⁹⁸ Pravidla házené 2010, s. 9 - 15

¹⁹⁹ <http://www.jmsh.chf.cz/download.aspx?catid=153>

²⁰⁰ <http://www.jmsh.chf.cz/download.aspx?catid=153>

²⁰¹ Pravidla házené 2010, s. 17 - 18

bezohledný a nebezpečný, musí podat po utkání písemnou zprávu, aby řídící orgány mohly rozhodnout o dalších opatřeních. V pravidle jsou dále uvedeny 4 rozdílné úrovně situací, pokud rozhodčí trestají nesportovní, hrubé nesportovní nebo mimořádné nesportovní chování. Jsou popsány i situace nesportovního chování, které musí být napomenuty a následně progresivně potrestány. Některé projevy nesportovního chování vyžadují okamžité potrestání vyloučením na 2 minuty a tyto akce jsou v pravidle také popsány. Uvedeny jsou i případy nesportovního chování, které vyžadují diskvalifikaci. Jako poslední jsou v pravidle uvedeny příklady, pokud rozhodčí klasifikují nějaké jednání jako mimořádně nesportovní a musí po utkání předat písemné hlášení, aby odpovědné řídící orgány mohly přijmout rozhodnutí o dalších opatřeních a trestech.²⁰²

Pravidla o dosažení gólu, výhozu, vhazování, hodů brankáře, volném hodu, sedmimetrovém hodu a obecných pokynech pro provádění hodů žádné změny neobsahuje. Změny se objevují až v pravidle o trestech. Je vynecháno, že se může napomínat za fauly, které nespadají do progresivního trestání.²⁰³ V pravidle je zrušeno vyloučení do konce utkání. Tento trest byl naprosto výjimečně používán, udělován za násilnost. Nejprísnějším trestem se tedy stává diskvalifikace. Za žádné provinění již družstvo nebude oslabeno na déle než 2 minuty, případně 4 minuty, pokud se viník navíc dopustí dalšího nesportovního chování. Dále jsou zavedeny dvě úrovně diskvalifikace. Diskvalifikace za zvláště bezohledné, velmi nebezpečné, úmyslné nebo zlomyslné zákroky a za mimořádné nesportovní chování bude hráč nebo funkcionář nejen diskvalifikován, ale rozhodčí budou povinni přestupek popsat ve zvláštní zprávě řídícímu orgánu soutěže, který pak rozhodne o dalším potrestání. Zavedení této vyšší úrovně diskvalifikace by mohlo umožnit rozhodčím snadněji používat „normální“ diskvalifikaci, která by s sebou neměla nést další následky pro dané utkání.²⁰⁴ V pravidle je přidána kapitola o porušení pravidel během hrací doby. V předchozích pravidlech bylo ustanovení o porušení pravidel během hrací doby pod kapitolou o více přestupcích v jediné situaci.²⁰⁵

Dalším pravidlem je pravidlo o rozhodčích. Pravidla znovu uznávají roli kapitána družstva, který má být označen páskou a je oprávněn losovat o výhoz a strany a také vést družstvo na hřišti. Role kapitána nijak neoslabovala pozici odpovědného

²⁰² Pravidla házené 2010, s. 21 - 26

²⁰³ Pravidla házené 2010, s. 26 - 39

²⁰⁴ <http://www.jmsh.chf.cz/download.aspx?catid=153>

²⁰⁵ Pravidla házené 2010, s. 39 - 40

funkcionáře družstva, který zůstává jako jediný oprávněn ke konzultacím u stolku. Losování před utkáním by se mělo znovu vrátit kapitánům.²⁰⁶ Rozhodčí a delegáti mohou používat pro interní komunikaci elektronická zařízení.²⁰⁷

V posledním pravidle o zapisovateli a časoměřiči se žádné změny neobjevují.²⁰⁸

5.10 Podstatné a nepodstatné změny v pravidlech házené

Pro lepší přehlednost změn v jednotlivých pravidlech, jsem přidala do syntetické části kapitoly obsahující změny, které podstatně ovlivnily vývoj hry a dále změny, které na vývoj hry vliv neměly.

5.10.1 Podstatné změny v pravidlech házené

Za podstatné změny v pravidlech házené, které měly vliv na vývoj hry, můžeme považovat změny v pravidlech o míči. V pravidlech z roku 2001 se zmenšila hmotnost míče velikost 2, který byl určen pro ženy, dorostenky a starší žáky. Zmenšení hmotnosti míče umožnilo těmto kategoriím lepší manipulaci s míčem. Dále musely být pro každé utkání k dispozici dva míče. Od roku 2001 se však náhradní míč mohl použít při nařízení rozhodčího. Toto ustanovení urychlilo průběh utkání a nemusel být nařízen time-out.

Další podstatné změny se objevily v pravidlech o družstvu. Již v pravidlech z roku 1974 byl snížen minimální počet hráčů na hřišti na 5 hráčů, což bylo výhodou pro družstva, která z nějakých důvodů nemohla nastoupit k utkání v plném počtu. Další změny v tomto pravidle můžeme považovat za nepodstatné.

V pravidlech z roku 1993 se v pravidle o brankáři objevila další změna, kterou můžeme považovat za podstatnou. Jedná se o nahrazení hráče v poli brankářem a naopak. Podle tohoto ustanovení se domnívám, že například náhradní brankář se mohl při nedostatku hráčů v poli po změně oblečení zúčastnit hry jako hráč v poli, čímž se zvýšil počet hráčů a družstvo tím mohlo získat početní převahu nad soupeřem. Počet hráčů v poli však nesměl překročit stanovený počet hráčů.

²⁰⁶ <http://www.jmsh.chf.cz/download.aspx?catid=153>

²⁰⁷ Pravidla házené 2010, s. 41 - 42

²⁰⁸ Pravidla házené 2010, s. 43

Další podstatné změny nastaly v pravidlech o hraní míčem. V pravidlech z roku 1974 již byla změna v délce doby držení míče z dvou vteřin na tři vteřiny a s míčem se mohly udělat tři kroky. Dále byl zaveden dribling s míčem místo vyhazování míče nad hlavou, což podle mého názoru umožňuje lepší ovladatelnost míče a hráč provádějící dribling může mít lepší přehled o ostatních hráčích na hřišti. V dalších pravidlech z roku 1981 se objevila zmínka o pasivní hře. Rozhodčí na ni upozorňovali, a pokud hráči nepodnikli žádný pokus o útočnou akci, byl nařízen volný hod pro družstvo soupeře. Toto ustanovení napomáhalo k tomu, aby nedocházelo ke zdržování hry a hra se nestala pro diváky neatraktivní.

Za důležité změny můžeme považovat i změny v pravidle o chování k soupeři. Sankce za provinění se proti pravidlům se zpříšňovaly a tím se hra očistila od tvrdých zákroků.

Za jednu z nejdůležitějších změn můžeme považovat přidání pravidla o trestech. Toto pravidlo bylo přidáno do pravidel v roce 1981. Obsahovalo sankce za různé přestupky a provinění proti pravidlům. Hra se tím očistila od tvrdých zákroků.

Hlavní změnou v pravidlech o rozhodčích bylo od roku 1974 stanovení dvou rovnoprávných rozhodčích. Toto ustanovení ještě více pomohlo ke správnému průběhu utkání a k odpovídajícím trestům za přestupky proti pravidlům.

5.10.2 Nepodstatné změny v pravidlech házené

Za nepodstatné změny v pravidlech házené můžeme považovat změny v pravidlech o hrací ploše. Velikost hřiště se nijak zásadně neměnila a v roce 1974 již byly dány jeho pevné rozměry.

Domnívám se, že změny v pravidlech o hrací době také neměly na vývoj hry zásadní vliv. Hrací doba se pouze u žen prodloužila a postupně byla stanovena hrací doba pro určité věkové kategorie.

V pravidlech o družstvu nastalo několik změn, ale většina z nich neměla zásadní vliv na průběh hry. Za takové změny můžeme považovat například ustanovení nejvýše 4 funkcionářů v každém družstvu, zrušení a následné obnovení role kapitána nebo oblečení hráčů při utkání. V pravidlech z roku 2005 byl zvýšen počet hráčů v družstvu na 14, ale počet hráčů na hřišti zůstal stejný. Z tohoto důvodu můžeme považovat zvýšení počtu hráčů za změnu, která nemá vliv na průběh utkání.

Již v pravidlech z roku 1974 byl změněn tvar brankoviště z půlkruhu na 3 m dlouhou čáru rovnoběžnou s brankovou čarou a od ní dva čtvrtkruhy. Ale podle mého názoru tato změna nijak neovlivnila průběh hry.

Pravidla o provádění hodů obsahovala také změny. Změny nastaly i v názvu hodů, například v pravidlech z roku 1945 prováděl brankář hod od branky, v roce 1974 byl tento hod přejmenován na vyhazování a později na hod brankáře. Dále nastala změna při provádění některých hodů, kdy se musel hráč hod provádějící, dotýkat jednou nohou čáry příslušného hodu a nikoli stát za ní. Dále byla změněna vzdálenost, kterou museli dodržovat hráči od hráče provádějícího hod, ze čtyř metrů na tři metry. Pokud se hod provádí na zapískání, musí být proveden do tří vteřin od zapískání oproti předchozím dvěma vteřinám. Ovšem podle mého názoru ani tyto změny neměly zásadní vliv na průběh utkání.

Dále bylo přidáno v roce 1974 pravidlo o časoměřiči a zapisovateli, ale postupem času v něm žádné zásadní změny nenastaly. Podle mého názoru přidání tohoto pravidla nebylo podstatnou změnou, protože za správně vyplněný zápis po utkání odpovídali rozhodčí.

6 Závěr

Cílem bakalářské práce bylo zpracovat vývoj pravidel házené od počátků této hry až po současnost. Z důvodu nezískání pravidel starších než z roku 1945 a v období mezi roky 1945 až 1974, se tento cíl nepodařilo splnit. V práci tedy byla popsána pravidla z roku 1945 a z období od roku 1974 až po nejnovější pravidla z roku 2010.

Největší změny v pravidlech nastaly v období do roku 1981. Za největší změny lze považovat změnu brankoviště z půlkruhového na 3 m dlouhou čáru rovnoběžnou s brankovou čarou a od ní dva čtvrtkruhy. Další změnou bylo stanovení pevných rozměrů hřiště, zavedení střídání hráčů, driblování míčem, prodloužení hry, sedmimetrový hod a stanovení dvou rozhodčích.

V období 1981 – 1997 došlo pouze k drobným změnám, ale ne k takovým, které by zásadně ovlivnily hru. Dále došlo k lepší formulaci jednotlivých pravidel. Hlavní změnou v tomto období bylo přidání pravidla o trestech, díky kterému měla být hra očištěna od tvrdých zákroků. Byl zrušen hod z rohu a bylo přidáno pravidlo o výhozu. Samostatné pravidlo měla také ustanovení o časoměřiči a zapisovateli. Další změna byla v provedení hodu rozhodčího.

Období 2001 – 2010 přineslo lepší uspořádání pravidel, pro lepší přehlednost a orientaci v nich. Ale opět nedošlo k žádným změnám v pravidlech, které by zásadně ovlivnily hru. Už v pravidlech z roku 2001 byl zrušen hod rozhodčího, byly upraveny velikosti míčů a byly přidány některé úpravy, které směřovaly k urychlení děje utkání. V dalších pravidlech se změnil maximální počet hráčů na 14, pravidla již neznala roli kapitána a byla přidána nebo upravena další ustanovení, která zajišťovala hladký průběh zápasu. V nejnovějších pravidlech je zrušeno vyloučení do konce utkání, jsou stanoveny dvě úrovně diskvalifikace, znovu se uznávají role kapitánů a jsou upřesněna další ustanovení pro čistou hru.

Jelikož byla pravidla házené uznána za oficiální již v roce 1921 a další pravidla byla většinou vydávána po čtyřech letech, byla by tato bakalářská práce velice obsáhlá. Z tohoto důvodu by mohla být napsána další bakalářská práce, která by zpracovávala stejné téma, které by se vztahovalo na pravidla házené do roku 1945.

Referenční seznam

1. Černý, T. & Kufner, M. (2007). *Miniházená ve škole*. Praha: Olympia.
2. Doležal, J. (1974). *Pravidla házené*. Praha: Olympia.
3. Frömel, K. (2002). *Kompendium psaní a publikování v kinantropologii*. Olomouc: Univerzita Palackého.
4. Choutka, M. & Dobrý, L. & Rovný, M. (1973). *Sportovní hry*. Praha: SPN.
5. Chrástka, M. (2007). *Metody pedagogického výzkumu*. Praha: Grada.
6. Jančálek, S. a kol. (1978). *Házená*. Praha: SPN.
7. Konečný, J. & Formánek, V. & Šticha, R. (1993). *Pravidla házené*. Praha: Popular.
8. Konečný, J. & Formánek, V. & Šticha, R. (1997). *Pravidla házené*. Praha: Popular.
9. Konečný, J. & Formánek, V. & Šticha, R. (2001). *Pravidla házené*. Praha: Český svaz házené.
10. Konečný, J. & Formánek, V. & Šticha, R. (2005). *Pravidla házené*. Praha: Český svaz házené.
11. Konečný, J. & Formánek, V. & Šticha, R. (2010). *Pravidla házené*. Praha: Český svaz házené.
12. König, B. & Horák, O. (1981). *Pravidla házené*. Karviná: Moravské tiskařské závody.
13. Matoušek, J. (1995). *Teorie a didaktika házené*. Brno: Masarykova univerzita.
14. Mráz, J. (1962). *Házená o 7 hráčích*. Praha: SPN.
15. Mráz, J. (1963). *Házená mládeže*. Praha: STN.
16. Svoboda, V. & Zytka, A. (1985). *Pravidla házené*. Gottwaldov: MTZ.
17. Šafaříková, J. (1998). *Házená*. Praha: NS Svoboda.
18. Šafaříková, J. & Tábořský, F. (1986). *Malá škola házené*. Praha: Olympia.
19. Štumbauer, J. (1990). *Základy vědecké práce v tělesné kultuře*. České Budějovice: Pedagogická fakulta.
20. Švec, M. (2006). *Házená 4 + 1* (informační list pro základní školy). České Budějovice.
21. Tábořský, F. (1996). *Házená ve škole*. Praha: Český svaz házené.
22. Tábořský, F. (2004). *Sportovní hry*. Praha: Grada.
23. Tesařík, J. (1970). *ABC Házené*. Praha: Český svaz házené.

24. Tělovýchovná škola ČÚV ČSTV (1973). *Házená pro trenéry IV. třídy*. Praha: Olympia.
25. Tůma, M. & Tkadlec, J. (2002). *Házená*. Praha: Grada.
26. Zajíc, M. (1945). *Pravidla házené*. Praha: Dolenský.

Tištěné prameny

1. Švec, M. (2006). *Házená 4 + 1* (informační list pro základní školy).

Internetové zdroje

1. <http://www.svaz.chf.cz>
2. <http://www.nh-zapadoceskehokraje.cz>
3. <http://www.tjbozkov.banda.cz>
4. <http://hazena.ecviky.cz>
5. <http://www.nhzatec.cz>
6. <http://www.skolni-liga.cz>
7. <http://www.beach.cz>
8. <http://cs.wikipedia.org>
9. <http://www.jmsh.chf.cz>

Seznam zkratek

ČSH - Český svaz házené

ČSSH - Československý svaz házené

EHF - Evropská federace házené

FSFI - Mezinárodní federace ženských sportů

IAAF - Mezinárodní federace lehké atletiky

IHF - Mezinárodní federace házené

SZH - Slovenský svaz hádzanej